

Аналітична записка

Аналіз регіональної МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

Автор: Олександр СОФІЙ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

Зміст

Вступ

Формулювання проблеми

Предмет дослідження

Методологія дослідження

Основні питання дослідження

1. Молодіжна сфера
2. Сфера громадянського суспільства (молодіжна складова)
3. Сфера національно-патріотичного виховання (молодіжна складова)
4. Конкурсна складова регіональних молодіжних програм
5. Іноваційні підходи проведення конкурсів
6. Соціально-економічний розвиток регіонів та молодіжна політика
7. Процеси децентралізації та молодіжна політика

Висновки

Вступ

У 2020 році завершується процес децентралізації, завершують свою дію низка молодіжних регіональних стратегій і програм, зокрема на Львівщині - обласних програм «Молодь Львівщини на 2016 - 2020 роки» та «Сприяння розвитку інформаційного простору та громадянського суспільства на 2018 - 2020 роки».

На сьогодні вже сформована державна та регіональні стратегії соціально-економічного розвитку країни до 2027 року, в яких «червоною ниткою» проходить теза про ключову роль молоді в побудові демократичної України.

В цих умовах важливо дослідити ефективність діючої на сьогодні молодіжної політики в регіонах і зокрема у Львівській області та запропонувати конкретні підходи для підготовки нових регіональних молодіжних програм.

Формулювання проблеми

Упродовж років незалежності в Україні молодіжна політика стала складовою державної політики та являє собою цілісну систему заходів, спрямованих на створення необхідних умов для свідомого вибору молодими людьми свого життєвого шляху.

Підвалини молодіжної політики в незалежній Україні було закладено з прийняттям Верховною Радою України Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» (15 грудня 1992 року)¹ та Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (5 лютого 1993 року)², якими визначаються загальні засади створення умов соціального становлення та розвитку молоді, основні напрями реалізації державної молодіжної політики.

Окрім цих базових документів була сформована низка Указів та Розпоряджень Президента, які регламентують окремі аспекти державної молодіжної політики, зокрема щодо: підтримки молодіжних громадських організацій, забезпечення працевлаштування, розвиток молодіжного житлового будівництва, робота з обдарованою молоддю тощо. На виконання цих законів та указів періодично формувалися відповідні стратегії та державні та регіональні цільові програми.

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>

Рефреном всіх вищезгаданих документів звучить гасло, що «Молодь є важливим елементом сучасного українського суспільства і ключовим фактором соціального та економічного прогресу країни, творчим та потужним ресурсом, що буде визначати напрямки уряду та політики».

На кожному етапі переформатування стратегічних документів, що стосуються молоді, проводилась інвентаризація проблем молоді, як правило – доступність освіти; зайнятість; погіршення стану фізичного і психічного здоров'я; забезпечення житлом; зовнішня трудова міграція, зростання рівня злочинності та правопорушень, зменшення інтересу до літератури, мистецтва, культурної спадщини тощо.

Регулярно відзначалися і проблеми механізмів реалізації державної молодіжної політики – недосконалість правового регулювання; низький рівень науково-методичного забезпечення процесу; низький рівень взаємодії центральних і регіональних/місцевих органів виконавчої влади та громадських об'єднань, які представляють інтереси молоді; нечіткість визначення прав і обов'язків молоді та суб'єктів, які беруть участь у реалізації державної молодіжної політики. Відповідно у державних та регіональних програмах фіксувалися шляхи подолання проблем.

Все це правильно. Однак є ще одна проблема, базова. Суть її полягає **в патерналістському характері молодіжної політики** в Україні, що проявляється у намаганнях контролювати та направляти розвиток молодих людей з боку дорослих протягом якомога довшого періоду. Хоча молодь і розглядається як «ресурс, що буде визначати напрямки уряду та політики», застосування патерналістського підходу призводить до того, що молодь розвивається так, як цього хочуть дорослі. Патерналістський підхід дуже чітко визначає бажання дорослих щоб «молодь, яку ми хочемо бачити» йшла шляхом, «яким ми хочемо».

Тому, які б чудові і інноваційні молодіжні стратегії і програми не розроблялися, патерналістський підхід буде нівелювати ефективність цих документів.

Предмет дослідження

Роль молоді в регіональній молодіжній політиці України

Методологія дослідження

Головною проблемою проведення пропонованого дослідження стало питання розгалуженості проблематики, пов'язаної із молоддю – це і забезпечення доступної освіти, і формування здорового способу життя, і забезпечення зайнятості молоді на ринку праці, і активізація участі молоді у суспільно-політичному житті, і сприяння інтеграції української молоді в європейське молодіжне співтовариство.

Мета даного дослідження – не систематизувати всі наявні на сьогодні матеріали, що стосуються регіональної молодіжної політики в Україні, а вибрати в них ті сфери, які найбільш повно висвітлюють головне питання аналізу – роль молоді у формуванні та реалізації молодіжної політики на рівні регіону. Дослідження також приділяє увагу процесу децентралізації в Україні, який розпочався у 2014 році, і який обумовив потребу реформування молодіжної політики, особливо на місцевому рівні.

Дослідження в основному акцентує увагу на практичних інструментах реалізації молодіжної політики на регіональному рівні, зокрема цільовим молодіжним програмам, а особливо – їх конкурсній складовій. Для цього матеріали дослідження були розбиті на 3 ключові розділи:

- молодіжна сфера;
- сфера громадянського суспільства;
- сфера національно-патріотичного виховання.

Матеріали кожного із розділів були проаналізовані за «класичною» схемою дослідження – стратегічні документи, інституційне забезпечення та інструменти реалізації, включно із джерелами фінансування.

По кожному із розділів були зроблені висновки та рекомендації, які адресуються ключовим суб'єктам регіональної політики у Львівській області – облдержадміністрації, обласній раді та організаціям громадянського суспільства, діяльність яких тісно пов'язана з питаннями молодіжної

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

політики. Запропоновані рекомендації можуть бути використані іншими регіонами в питаннях оптимізації молодіжної політики.

Окремий розділ дослідження присвячений конкурсній складовій молодіжних програм, оскільки саме через конкурси є можливість підтримати безпосередньо молодіжні ініціативи, відчувати інтереси та потреби молодіжного середовища. Також досліджено нові підходи щодо проведення конкурсів, які значною мірою демократизують процес, дають можливість молоді не тільки генерувати ідеї, але й залучати партнерів та ресурси. В результаті, окрім висновків та рекомендацій, дослідження пропонує конкретний механізм проведення конкурсів для молодіжних організацій.

В запропонованому дослідженні широко використані матеріали обласних звітів з питань молодіжної політики; звітів, підготовлених українськими та зарубіжними аналітичними інституціями та незалежними експертами, особливо в частині проведених опитувань, статистичних даних, інтерв'ю із стейкхолдерами.

У дослідженні також використані аналітичні матеріали ГО «Європейський діалог», зокрема аналітичні дослідження: «Роль молоді в молодіжній політиці України», «Регіональні цільові програми Львівської області: конкурсна складова»³, «Регіональні цільові програми в контексті становлення політики регіонального розвитку на прикладі Львівської області»⁴.

Основні питання дослідження

1. Молодіжна сфера

1.1. Стратегічні документи молодіжної політики

На регіональному та місцевому рівнях (обласному, районному, міському та у новостворюваних об'єднаних громадах) молодіжні стратегії як правило не розробляються. При цьому регіональна молодіжна політика орієнтується на національну *Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року*⁵. Як виняток можна назвати Регіональну стратегію розвитку молодіжної політики на 2014 – 2020 роки у Дніпропетровській області “Молоді – впевнений старт”. Однак, такі поодинокі стратегії дуже подібні до цільових програм, при цьому грішать відсутністю механізмів реалізації та джерел фінансування.

1.2. Інституційне забезпечення молодіжної політики

На рівні виконавчих органів влади

Регіональні органи влади є надзвичайно важливими суб'єктами у реалізації молодіжної політики. На обласному/районному рівні за молодіжну політику відповідають, як правило, департаменти чи управління державних адміністрацій, що включають питання «молоді» до свого загального портфолію.

На рівні Львівської області діє департамент внутрішньої та інформаційної політики обласної держадміністрації⁶, який складається з 2-х ключових управлінь – інформаційної політики та внутрішньої і молодіжної політики. Саме останній і відповідає за молодіжні питання (відділ молодіжної політики), при цьому опікуючись і питаннями розвитку громадянського суспільства (відділ комунікацій з громадськістю) та організаційними питаннями держадміністрації (відділ організації заходів та проектів). В питаннях які прямо чи опосередковано відносяться до молодіжної політики департамент/відділи керуються Положенням, витяги якого наведені у *додатку 9*.

На рівні Львівської обласної ради питання молодіжної політики віднесені до компетенції постійної комісії з питань молодіжної політики, фізичної культури та спорту. Комісія курує одну із програм департаменту «Молодь Львівщини». Контроль за виконанням іншої програми департаменту – «Регіональної програми сприяння розвитку інформаційного простору та громадянського суспільства у

³ <http://dialog.lviv.ua/regionalni-tsilovi-programi-lvivskoyi-oblasti-konkursna-skladova/>

⁴ <http://dialog.lviv.ua/regionalni-tsilovi-programi-v-konteksti-stanovlennya-politiki-regionalnogo-rozvitku-na-prikladi-lvivskoyi-oblasti/>

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532/2013>

⁶ https://loda.gov.ua/inf_kontakty

Львівській області» покладено на постійну комісію з питань культури, історико-культурної спадщини, туризму, духовного відродження та засобів масової інформації.

Молодіжні центри

На регіональному рівні активно діють регіональні (обласні, районні, міські) молодіжні центри на основі типових положень про Молодіжний центр згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 року⁷. Засновниками центрів державної форми власності може бути Мінмолодьспорт, комунальної форми власності - органи місцевого самоврядування, приватної форми власності - юридичні та/або фізичні особи.

У Львівській області діє обласний молодіжний центр – державна установа, яка підпорядковується департаменту внутрішньої та інформаційної політики ЛОДА. Центр виконує роль платформи та відкритого молодіжного простору для комунікації, налагодження співпраці та розвитку компетенцій активних молодих людей.

На сьогодні можна констатувати, що суттєві зрушення в реформуванні молодіжної політики відбулися саме в сфері діяльності молодіжних центрів (ухвалення типових положень, запровадження Національного знаку якості, внесення змін до Бюджетного кодексу щодо фінансування молодіжних центрів з місцевих бюджетів), професіоналізації молодіжних працівників (успішний досвід реалізації міжсекторної багаторівневої програми «Молодіжний працівник» та створення неформальної спільноти молодіжних працівників у Facebook), підтримки об'єднаних територіальних громад у питаннях створення інфраструктури молодіжної роботи в процесі децентралізації влади (розробка моделі реалізації молодіжної політики в об'єднаних територіальних громадах, організація спеціалізованих тренінгів за програмою «Молодіжний працівник»).

Дорадчо-консультативні органи

На регіональному рівні функціонують різного роду дорадчо-консультативні органи. Зокрема, *Громадські ради при обласних державних адміністраціях* на основі відповідних положень, в роботі яких беруть участь представники молодіжних організацій. У складі Громадських рад формуються профільні комісії, які відповідають за своє коло питань. Так у Громадській раді при Львівській облдержадміністрації налічується 30 комісій, у тому числі - Комісія з питань молодіжної політики, Комісія з питань національного виховання, які мають безпосереднє відношення до питань молодіжної політики.

Громадські ради, як феномен принципово нового формату співпраці між органами державної влади та громадськістю, розпочали свою діяльність у листопаді 2010 року. Однак, як показав час, формат роботи, запропонований урядом Азарова, не дав їм повноцінно здійснювати свою діяльність, спрямовану на контроль та співпрацю з органами влади, перетворивши Ради у більшості випадків на "громадські симулякри". Головними причинами цього стали обмежені повноваження громадських рад та бюрократична процедура обрання її членів. Друга причина дозволяла органу влади безпосередньо впливати на виборчий процес та формувати персональний склад із лояльних до себе членів громадських об'єднань. Цілком очевидно, що за таких умов ні про яку об'єктивність та незалежність роботи громадської ради не могло бути й мови.

У травні 2019 р. було внесено зміни в урядову постанову «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» № 996, які вдосконалили механізм формування та організації діяльності Громадських рад та врегулювали проблемні питання, пов'язані з практикою застосування попередньої редакції Типового положення. Запропоновані зміни мають забезпечити

⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1014-2017-%D0%BF>

посилення експертних повноважень громадських рад шляхом визначення відповідних завдань і функцій та встановлення фахових критеріїв до інститутів громадянського суспільства та делегованих ними представників. Водночас вони дозволять підвищити ефективність роботи громадських рад, які мають аналітичні потужності на належному рівні брати участь у формуванні та реалізації державної політики.

Щодо ефективності та дієвості роботи Громадських рад у новому форматі ще рано робити висновки. Однак, вже сьогодні можна відмітити окремі характерні тренди – відсутність конкретних результатів, певна некомпетентність. Наприклад, із повідомлення Громадської ради при Львівській ОДА:

«Сьогодні 06.02.2020 року в приміщенні Львівської обласної адміністрації Комісія ГР при ЛОДА з питань економічного та стратегічного розвитку провела своє чергове засідання. Одне із питань порядку денного. Формування стратегії розвитку Львівської області триває. Історію та економіку України будуть прості люди. Кожен хто має ідею або проект який на його думку є перспективним і корисним може подати його до департаменту економічного та стратегічного розвитку Львівської ОДА» (це при тому, що 24 грудня 2019 року Львівська обласна рада ухвалила Стратегію розвитку Львівської області на період з 2021 р. до 2027 р. та План заходів з її реалізації у 2021 – 2023 роках).

Громадські ради також діють і на рівні районів, міст та об'єднаних територіальних громад. Зокрема на території Львівської області функціонують 20 Громадських рад при районних державних адміністраціях та активізується процес створення Громадських рад у містах обласного підпорядкування та об'єднаних територіальних громадах.

На регіональному рівні в ряді областей також функціонують *молодіжні ради*, які діють при обласних державних адміністраціях на основі відповідних положень. Як правило до основних завдань молодіжних рад входить сприяння узгодженості дій ОДА у вирішенні питань, пов'язаних із життям молоді та її участю в усіх сферах життя області тощо. У Львівській області молодіжна рада не створювалась.

Згідно з результатами опитування «Молодь України – 2018»⁸, проведеного Міністерством молоді та спорту України:

Молоді люди вказують на неналежний рівень інформування про діяльність молодіжних консультативно-дорадчих органів та успішних практик їхньої роботи (34,9%) та низький рівень участі та зацікавленості молоді їхньої діяльності (28,5%). Обмежують, на думку молоді, діяльність органів молодіжного представництва також формальність їхньої роботи – «деякі дорадчі органи існують лише на папері» (16,5%), відсутність підтримки (ігнорування) з боку органів влади та місцевого самоврядування (13,2 %), відсутність законодавчо закріплених прав і інструментів діяльності дорадчих органів (11,7%). Лише 14,2% молоді підтвердило функціонування при місцевих органах влади їхнього населеного пункту молодіжних консультативно-дорадчих органів. Серед них вважали що такі органи активно функціонують лише 3,3%, в той же час 10,9 % вважали їх діяльність формальною.

1.3. Інструменти реалізації молодіжної політики

⁸ <http://society.4uth.gov.ua/ukrmolod>

Програми

У відповідності до Державної цільової програми «Молодь України» на 2016-2020 роки на регіональному рівні діють відповідні молодіжні програми в областях та районах і містах, які фінансуються з місцевих бюджетів. Пріоритети практично всіх цих програм повторюють пріоритети «Молодь України». При цьому окремі пріоритети державної програми можуть не включатися в обласні програми, натомість більшість обласних програм містить пріоритети, які актуальні для даного регіону. Найбільш характерними для окремих регіонів можна назвати наступні пріоритети:

- Популяризація волонтерської діяльності
- Організаційне, науково-методичне та інформаційне сприяння здійсненню державної молодіжної політики
- Правовий захист та правова освіта молоді
- Інформаційне забезпечення державної політики у молодіжній сфері
- Розвиток мережі молодіжних центрів
- Налагодження міжрегіональних та міжнародних зв'язків, підтримка та стимулювання обдарованої молоді

Також кожна область може суміщати в «молодіжних» програмах інші напрями, як правило соціального спрямування:

- Подолання демографічної кризи та розвиток інституту сім'ї
- Протидія торгівлі людьми та насилля у сім'ї.
- Гендерний розвиток
- Соціальна підтримка багатодітних сімей

Важливо відзначити, що конкурсна складова молодіжних програм у більшості областей виводиться в окремий пріоритет «Надання фінансової підтримки молодіжним і дитячим громадським організаціям».

Детальна інформація щодо пріоритетів обласних молодіжних програм наведена в *додатку 1*.

У Львівській області пріоритетні завдання програми «Молодь Львівщини» повністю повторюють основні завдання програми «Молодь України». Аналіз змісту та обсягів фінансування завдань програми «Молодь Львівщини» засвідчив, що в основному - це «м'які» заходи: проведення навчань; молодіжні табори; популяризація окремих питань, пов'язаних з молодіжним середовищем (здоровий спосіб життя, служба в армії тощо). Кількість таких заходів коливається в межах 30-40 на рік, а середня вартість – 30 тис. грн.» (*додаток 2*).

Проміжні висновки

1. На регіональному рівні молодіжні стратегії як правило не розробляються, а молодіжна політика реалізується через регіональні цільові програми, які фінансуються з обласних та місцевих бюджетів. Пріоритети регіональних програм повторюють пріоритети державної програми «Молодь України» та додатково містять пріоритети, які актуальні для даного регіону.
2. Основна проблема регіональних програм – малобюджетність, значна кількість заходів з незначними бюджетами (в середньому – 30 тис. грн.). При цьому достатньо висока питома вага заходів, які не фінансуються, однак у звітах фігурують як «виконані».
3. Відповідальність за розробку та реалізацію молодіжної політики на регіональному рівні покладено на структурні підрозділи держадміністрацій. При цьому сфера молоді часто суміщається з іншими сферами діяльності таких підрозділів, як правило сферами інформаційної політики, спорту, сім'ї.
4. Також на регіональному рівні активно починають розвиватися мережі молодіжних центрів, які мають виконувати роль платформи та відкритого молодіжного простору для комунікації, налагодження співпраці та розвитку компетенцій активних молодих людей.
5. Важливою інституцією представлення інтересів молоді за задумом органів влади мали стати дорадчо-консультативні органи при державних адміністраціях - комісії з питань молодіжної політики в складі громадських рад, молодіжні ради, координаційні ради з питань молодіжної

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

політики/національно-патріотичного виховання. Основною проблемою подібних рад є формальність їх роботи, відсутність конкретних результатів, недостатній рівень компетентності. Регулярні переформатування цих органів та зміни нормативного забезпечення поки що не приносять бажаних результатів.

6. Розвиток молодіжної політики багато в чому залежить від того, наскільки ефективно молодь реалізує свої права для захисту власних інтересів через свої організації. І хоча динаміка зростання молодіжних організацій є позитивною, знають про їх існування в Україні лише 21,4 % молодих людей, а близько 2 % беруть або брали участь у їхній роботі.

2. Сфера громадянського суспільства (молодіжна складова)

2.1. Стратегічні документи

На регіональному рівні (обласному, районному, міському та у новостворюваних об'єднаних громадах) стратегії розвитку громадянського суспільства не розробляються. Натомість на регіональному рівні затверджуються щорічні Плани заходів щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства, які на 100% дублюють по змісту регіональні програми розвитку громадянського суспільства.

2.2. Інституційне забезпечення

На рівні виконавчих органів влади

На регіональному рівні політику сприяння розвитку ГС забезпечують структурні підрозділи державних адміністрацій (обласних, районних), як правило – підрозділи інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю шляхом супроводу відповідних програм розвитку ГС (чи їх модифікованих варіантів).

Як було зазначено в розділі 1.1. на рівні Львівської області (як і більшості областей України) діє департамент внутрішньої та інформаційної політики обласної держадміністрації в структурі якого управління внутрішньої і молодіжної політики відповідає за питання розвитку ГС (відділ комунікацій з громадськістю). Також на сайті Львівської обласної державної адміністрації ведеться рубрика «Громадянське суспільство»⁹, інформаційну підтримку та наповнення якого забезпечує відділ комунікацій з громадськістю департаменту внутрішньої та інформаційної політики облдержадміністрації. В рубриці подається розгорнута інформація щодо розвитку ГС в області за 5 тематичними напрямками:

- Консультації з громадськістю
- Громадська експертиза
- Громадська рада
- Навчання представників влади та громадськості
- Фінансова підтримка проектів інститутів громадянського суспільства

В окремих областях за питання розвитку ГС відповідають інші департаменти чи управління, зокрема:

- у Тернопільській області – управління з питань внутрішньої політики, релігій та національностей;
- у Черкаській області – профільні департаменти та управління: культури та взаємозв'язків з громадськістю, регіонального розвитку, освіти і науки, соціального захисту населення тощо.

На рівні обласних рад

На рівні Львівської обласної ради питання контролю за виконанням політики розвитку громадянського суспільства покладено на постійну комісію з питань культури, історико-культурної спадщини, туризму, духовного відродження та засобів масової інформації.

⁹ <https://loda.gov.ua/hromadyanske-suspilstvo>

В окремих випадках за політику сприяння розвитку ГС відповідають самі обласні ради. Зокрема у Івано-Франківській області координацію та контроль за виконанням «Регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства» здійснює постійна комісія обласної ради з питань регіональної політики, децентралізації та розвитку місцевого самоврядування та виконавчий апарат обласної ради спільно із громадською та науковою радами при голові обласної ради.

Дорадчо-консультативні органи

На регіональному рівні функціонують *Громадські ради (ГР)* при обласних та районних державних адміністраціях на основі відповідних положень, в роботі яких також беруть участь представники молодіжних організацій. У складі Громадських рад формуються профільні комісії, які відповідають за своє коло питань. Так у ГР при Львівській облдержадміністрації налічується 30 комісій. Питання розвитку ГС входить до компетенції *Комісії з питань внутрішньої та інформаційної політики, е-демократії та е-врядування*. У планах Комісії на 2018-2019 розвитку ГС відведено 2 завдання – експертна оцінка та публікація на веб-сторінці ГР (на сайті ЛОДА) результатів «Регіональної програми сприяння розвитку інформаційного простору та громадянського суспільства» за 2017/2018 та розробка планів заходів виконання програми на 2018/2019 роки. Однак, у звітах ГР за цей період питання ГС відсутнє, як і у планах роботи ГР на 2019-2020 роки.

Також поширеною практикою є створення низки консультативно-дорадчих та експертних органів, консультаційних груп та незалежних комісій при місцевих органах виконавчої влади області. Найчастіше такі органи носять представницький характер різних груп громадськості. Зокрема на рівні Львівської області діють: Координаційна рада (КР) з питань протидії ВІЛ/СНІДу та іншим соціально небезпечним хворобам, КР учасників бойових дій Львівщини, КР з питань захисту прав дітей та реалізації реформи системи інституційного догляду і виховання дітей, КР «Безпека Дорожнього Руху в регіоні» тощо.

Відповідно до Указу Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» від 26 лютого 2016 року¹⁰ в усіх областях України були створені *Координаційні ради сприяння розвитку ГС*. Мета таких рад - методичне забезпечення, моніторинг та оцінка реалізації Національної стратегії сприяння розвитку ГС в Україні на території області/району. На рівні Львівської області була створена Координаційна рада з питань сприяння розвитку ГС при ЛОДА згідно до розпорядження голови ОДА від 30.01.2018р.

Попри значну кількість подібних консультативно-дорадчих структур найбільшою проблемою є їх низький вплив на ухвалення рішень. Великою мірою це зумовлено тим, що пропозиції громадських консультативно-дорадчих органів переважно мають рекомендаційний характер, і їх врахування чи неврахування залежить від позиції керівництва місцевого органу виконавчої влади чи місцевого самоврядування.

Організації громадянського суспільства

Кількість і якість ОГС є запорукою сильного і дієвого ГС в країні. Відповідно до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань станом на 1 січня 2019 р. в Україні було зареєстровано 84 608 громадських організацій, 1455 громадських спілок, 26 075 релігійних організацій, 28 026 профспілок, 314 творчі спілки, 18 433 благодійні організації та 1572 органи самоорганізації населення.

Протягом останніх років відбувається деяке зміцнення фінансової стійкості ОГС завдяки розширенню можливостей їхнього доступу до фінансових ресурсів з державного та приватного секторів. Позитивними варто вважати зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 12.10.2011 № 1049-п «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка» 24, завдяки яким було спрощено процедури для державного фінансування ОГС на конкурсній основі та зменшено відсоток співфінансування ОГС із 25 до 15 %. ОГС мають право

¹⁰ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>

отримувати фінансування від міжнародних донорів, державного й місцевого бюджетів у формі грантів, від фізичних та юридичних осіб, а також можуть змагатися за урядові контракти та державні закупівлі на місцевому та національному рівнях та здійснювати підприємницьку діяльність.

Фінансова життєздатність залишається найгіршою серед усіх сфер діяльності ОГС. У 2018 р. Міністерство соціальної політики, Міністерство молоді та спорту і Міністерство культури разом виділили 353 млн грн для фінансування організацій осіб з інвалідністю та ветеранів, молодіжних та дитячих, спортивних, творчих спілок, а також організацій націоналістичного та патріотичного спрямування (у 1,7 раза більше порівняно з 2017 та 2016 рр.). Однак, це незначні кошти, як в бюджетах самих міністерств, так і в порівнянні з доходами самих ОГС - у 2018 р., 25 988 ОГС задекларували дохід на суму 7001,8 млн. грн. Слід зазначити, що лише невеликий відсоток державних коштів надається на конкурсній основі.

Важливо відзначити, що організаційна спроможність ОГС залишається на достатньо низькому рівні. При цьому розвиток ОГС у різних регіонах відрізняється (сильніші - у Львівській, Дніпропетровській, Харківській та Одеській областях, у той час як ОГС у Закарпатській, Хмельницькій, Волинській, Чернівецькій та Сумській областях є набагато слабшими). У 2019 році в рамках проекту «Зміцнення спроможності Уряду України та організацій громадянського суспільства ефективно співпрацювати» були напрацьовані Рекомендації щодо стандартів якості та належного врядування для організацій громадянського суспільства як механізму зміцнення довіри¹¹.

Ці стандарти можуть бути застосовані як обов'язкові для тих організацій, які прагнуть отримати державне фінансування. У такому разі, стандарти законодавчо/через нормативні акти закріплюються як вимоги до ОГС, які беруть участь у грантових конкурсах, що фінансуються за державні кошти.

2.3. Інструменти розвитку громадянського суспільства

Практика запровадження регіональних цільових програм сприяння розвитку ГС була започаткована у 2010 році. Перші програми не відрізнялися збалансованістю та відповідністю потребам регіональних ОГС - більше половини заходів програм спрямовувались на задоволення потреб органів влади, прямо не пов'язаних із сприянням розвитку ГС.

У 2011-2012 роках практика розробки регіональних програм розвитку ГС покращилася. Із 24 ухвалених обласних програм 22 містили ключові заходи, необхідні для розвитку: надання фінансової підтримки на конкурсних засадах громадським організаціям для реалізації пріоритетних завдань регіональної політики; проведення навчальних заходів для представників органів влади та ОГС щодо використання механізмів громадської участі у формуванні та реалізації політики; запровадження систематичних публічних громадських обговорень ключових питань діяльності органу влади, зокрема розроблюваних ним нормативно-правових актів. Однак, у більшості цих програм до 70% коштів передбачались для заходів, прямо не пов'язаних із розвитком ГС, наприклад відзначення свят та пам'ятних дат, благоустрій будинків та прибудинкових територій через ОСББ тощо.

На сьогодні у всіх областях у сфері ГС діють відповідні програми, як правило на період до 2020 року, які фінансуються з обласних бюджетів. У **додатку 3** наведено порівняння пріоритетів Національної стратегії та обласних програм розвитку ГС. Формально майже всі обласні програми розвитку ГС покривають пріоритети Національної стратегії, а саме:

- створення сприятливих умов для формування та інституційного розвитку ОГС;
- забезпечення ефективних процедур участі громадськості під час формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення;
- стимулювання участі ОГС в соціально-економічному розвитку України;
- створення сприятливих умов для міжсекторальної співпраці.

¹¹ <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/433301>

Однак, більш детальне співставлення змісту заходів цих програм із змістом пріоритетів Національної стратегії свідчить про наявність значної кількості «сірих зон» – тобто декларованих напрямів, які жодним чином не вирішуються на місцях, зокрема:

- замовлення та забезпечення рівного доступу ОГС до надання соціальних та інших суспільно значущих послуг за рахунок бюджетних коштів;
- стимулювання розвитку соціального підприємництва, зокрема удосконалення механізмів фінансової підтримки такої діяльності;
- запровадження обов'язкової звітності ОГС, які отримують державну фінансову підтримку, публічного доступу до такої звітності, а також до результатів обов'язкового моніторингу, оцінки та експертизи результатів державної фінансової підтримки ОГС тощо.

Окрім того в обласні програми вводяться завдання, які не мають відношення до сфери громадянського суспільства (наприклад, завдання «Забезпечення збереження документів національного архівного фонду») або ж камуфлюються під визначення «громадянське суспільство» (наприклад, завдання «Організація та проведення урочистостей до державних свят та пам'ятних дат»). Типовим для більшості заходів обласних програм є дуже велика кількість заходів та відсутність фінансування по більшості з них.

Також в ряді областей програми розвитку ГС штучно об'єднані із програмами розвитку інформаційного простору. Особливістю першої програми сприяння розвитку ГС у Львівській області у 2013 році стало її доєднання до вже діючої Програми розвитку інформаційного простору. У такому форматі програма діє і до сьогодні, 5 грудня 2017 року була затверджена чергова «Регіональна програма сприяння розвитку інформаційного простору та громадянського суспільства у Львівській області на 2018 – 2020 роки», в рамках якої наявні 8 пріоритетів, з яких 4 пріоритети орієнтовані на розвиток інформаційного простору:

- сприяння розвитку інформаційного простору шляхом підтримки свободи слова в регіоні та розширення участі Львівської області в наповненні національного телерадіопростору;
- сприяння розвитку інформаційного простору шляхом підтримки періодичних видань області;
- сприяння розвитку книговидавничої галузі області шляхом підтримки місцевих видавців;
- підвищення повноти й оперативності інформування громадян області про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування з актуальних питань життя регіону.

Формальним також є наявність в більшості областей 2-х інструментів сприяння розвитку громадянського суспільства:

- щорічний план заходів обласних програм розвитку ГС;
- щорічний план заходів щодо реалізації в області Національної стратегії сприяння розвитку ГС, який доводиться областям Кабінетом Міністрів України.

Ці документи повністю дублюються в частині завдань і заходів, по кожному документу готуються щорічні розгорнуті звіти про виконання, які 100% дублюються по змісту.

Проміжні висновки

1. На регіональному рівні стратегії розвитку ГС як правило не розробляються. Натомість затверджуються щорічні плани заходів щодо реалізації Національної стратегії розвитку ГС, які дублюють по змісту регіональні програми розвитку ГС.
2. На інституційному рівні в регіонах діалог влади і громадян мають забезпечувати *громадські ради* при обласних та районних держадміністраціях. Відповідно до Указу Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» від 26 лютого 2016 року в усіх областях України були створені *координаційні ради сприяння розвитку ГС*. Проблемою цих консультативно-дорадчих органів є їх низький вплив на ухвалення рішень.
3. Супровід регіональних програм розвитку ГС достатньо ефективно здійснюють структурні підрозділи державних адміністрацій, як правило – підрозділи інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю. Однак, суміщення питань розвитку ГС з іншими функціональними обов'язками, зокрема інформаційними та недостатній кількісний кадровий склад не дають

можливості охопити весь спектр організацій громадянського суспільства, а особливо популярних на сьогодні серед молоді неформальних об'єднань.

4. На регіональному рівні діє широка мережа дорадчо-консультативних органів при державних адміністраціях – *громадські ради, координаційні ради*. У складі громадських рад формуються профільні комісії, які відповідають за своє коло питань. Так у ГР при Львівській облдержадміністрації налічується 30 комісій, а склад ради – 191 особа (це при тому, що нормативно визначено кількісний склад 0 не більше 35 осіб, що дотримується у інших областях). Попри значну кількість подібних консультативно-дорадчих структур найбільшою проблемою є їх низький вплив на ухвалення рішень. Великою мірою це зумовлено тим, що пропозиції рад переважно мають рекомендаційний характер, і їх врахування чи неврахування залежить від позиції керівництва місцевого органу виконавчої влади чи місцевого самоврядування.
5. На сьогодні у всіх областях в сфері ГС діють відповідні програми, які фінансуються з обласних бюджетів. Формально майже всі ці програми покривають пріоритети Національної стратегії розвитку ГС. Однак, має місце значна кількість «сірих зон» – декларованих Національною стратегією напрямів, які жодним чином не вирішуються на місцях, зокрема – забезпечення рівного доступу ОГС до надання соціальних та інших суспільно значущих послуг за рахунок бюджетних коштів; стимулювання розвитку соціального підприємництва. Окрім того в обласні програми вводяться завдання, які не мають відношення до сфери ГС (забезпечення збереження документів національного архівного фонду) чи камуфлюються під ГС (організація та проведення урочистостей).
6. Кількість і якість організацій громадянського суспільства (ОГС) є запорукою сильного і дієвого ГС. І хоча динаміка зростання ОГС, у тому числі молодіжних організацій є позитивною, «молодіжний» відсоток в загальній кількості ОГС є вкрай низьким – близько 6%.
7. Протягом останніх років відбувається деяке зміцнення фінансової стійкості ОГС завдяки розширенню можливостей їхнього доступу до фінансових ресурсів з державного та приватного секторів. Однак, фінансовий стан ОГС і надалі залишається дуже низьким, що не дозволяє ОГС підвищувати свій організаційний потенціал, дотримуватись стандартів послуг, а відповідно – претендувати на надання соціальних та інших суспільно значущих послуг за рахунок бюджетних коштів.

3. Сфера національно-патріотичного виховання (молодіжна складова)

3.1. Стратегічні документи національно-патріотичного виховання

На регіональному рівні (обласному, районному, міському та у новостворюваних об'єднаних громадах) стратегії національно-патріотичного виховання не розробляються.

3.2. Інституційне забезпечення національно-патріотичного виховання

На рівні виконавчих органів влади

На регіональному рівні політику національно-патріотичного виховання (НПВ) забезпечують структурні підрозділи державних адміністрацій (обласних, районних), як правило – підрозділи інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю, шляхом супроводу відповідних програм НПВ (чи їх модифікованих варіантів). Однак у 9 областях відповідальними виконавцями являються департаменти/управління освіти і науки. Широко практикується кооперація спів виконавців програм НПВ – детальна інформація наведена у *додатку 4*

На рівні Львівської області за політику НПВ відповідає департамент внутрішньої та інформаційної політики обласної держадміністрації, який складається з 2-х ключових управлінь – інформаційної політики та внутрішньої і молодіжної політики. В питаннях які прямо чи опосередковано відносяться до молодіжної політики департамент керується Положенням, в якому відсутні завдання щодо НПВ. Тим не менше, робота департаменту в напрямку НПВ активно ведеться, про що свідчить завдання

бюджетної програми «Здійснення заходів та реалізація проектів на виконання Державної цільової соціальної цільової соціальної програми «Молодь України».

При цьому питання національно-патріотичного виховання відсутнє в завданнях інших департаментів ЛОДА, зокрема департаменту з питань культури, національностей та релігій та департаменту освіти і науки.

Львівська обласна рада

На рівні Львівської обласної ради питання НПВ віднесені до компетенції постійної комісії з питань молодіжної політики, фізичної культури та спорту. Однак, окремі питання НПВ також розглядаються комісією з питань культури, історико-культурної спадщини, туризму, духовного відродження та засобів масової інформації.

Дорадчо-консультативні органи

Як було описано вище, на регіональному рівні діють Громадські ради при обласних державних адміністраціях. У складі *Громадських рад (ГР)* формуються профільні комісії, які відповідають за своє коло питань. У Львівській області питання національно-патріотичного виховання (НПВ) віднесено до компетенції Комісії освіти і науки ГР при Львівській облдержадміністрації.

У планах Комісії на 2018-2019 розвитку НПВ відведено 5 завдань, ключові з яких – розробка проекту цільової «Обласної програми з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки» та «Створення Регіонального центру національно-патріотичного виховання дітей та молоді». Однак у звітах ГР за цей період питання НПВ відсутнє. Натомість у планах на 2019-2020 роки НПВ зводиться до «заслухати інформацію керівництва департаменту освіти щодо посилення роботи у напрямку НПВ, напрацювати пропозиції щодо комплексної програми НПВ (якої не має)» тощо.

На регіональному рівні також функціонують *Координаційні ради з питань національно-патріотичного виховання (КР НПВ)*, які діють при обласних державних адміністраціях відповідно до Указу Президента України від 13 жовтня 2015 року № 580 «Про стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки». Як правило до основних завдань таких КР відноситься: розробка та затвердження спільних планів дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та організацій громадянського суспільства щодо впровадження НПВ; підтримка ініціатив інститутів громадянського суспільства у реалізації проектів і заходів; здійснення моніторингу якості діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері розвитку НПВ тощо.

У Львівській області КР НПВ при Львівській облдержадміністрації було створено в січні 2017 року, а 13 липня 2017 року відбулося її перше засідання, на якому обговорили питання реалізації заходів НПВ та бачення його розвитку в майбутньому, Положення про КР НПВ та напрацювали план роботи на 2017 рік.

Результатом подібних засідань львівської КР можна вважати «думку про необхідність вироблення системного характеру у втіленні програми НПВ, розширення заходів національно-патріотичного виховання на території області, зокрема, поширення кращих практик та їх укрупнення та створення сектору або відділу НПВ, який куруватиме цей напрям на території області» (засідання КР НПВ 30 жовтня 2019р.).

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

3.3. Інструменти реалізації політики національно-патріотичного виховання

На регіональному рівні політика НПВ реалізується через відповідні цільові програм НПВ (обласних, районних, міських, об'єднаних територіальних громад) чи відповідних напрямів в складі інших цільових програм. На сьогодні у всіх областях у сфері НПВ діють цільові програми, як правило на період до 2020-2023 років, які фінансуються з обласних/місцевих бюджетів. У *додатку 5* наведено пріоритети програм НПВ в розрізі областей. Аналіз пріоритетів цих програм свідчить, що в основному вони відповідають пріоритетам державної Стратегії НПВ. Спільним для більшості програм є напрям «Надання фінансової підтримки ОГС на реалізацію проєктів НПВ».

Одночасно ці пріоритети і значно відрізняються в розрізі кожної області. Як зазначалось вище, в окремих областях (9 областей із 24) за програми відповідають департаменти/управління освіти і науки обласних держадміністрацій, що надає їм більш «освітнянського» забарвлення і які більше орієнтовані на «Концепцію НПВ в системі освіти України».

У 5-ти областях завдання НПВ є складовою обласних цільових програм «Молодь» і, відповідно, є дещо звуженими у пріоритетах по відношенню до тих областей, в яких наявні окремі обласні програми НПВ.

Типовим для більшості заходів обласних програм є значна кількість заходів та відсутність фінансування по більшості з них. Класичним прикладом такої ситуації можна назвати програму «Дитина - громадянин – патріот Батьківщини на 2016 – 2021 роки» департаменту освіти, науки та молоді Херсонської облдержадміністрації. Звіт за 2018 рік про виконання цієї програми наведений у *додатку 6*.

Характерними для цього звіту є факти, коли завдання «виконані» при відсутності їх фінансування. Наприклад, по завданню «Проведення благодійних заходів, конкурсів, фестивалів з метою відродження Кам'янської Січі» (запланований бюджет 84,7 тис.грн.) заходи проведені: «1 травня 2018 року на території Кам'янської Січі у рамках спартакіади для закладів загальної середньої освіти організовано проведення обласного фізкультурно-патріотичного фестивалю "Козацький Гарт" для 400 учасників», а фінансування фестивалю відсутнє.

Проміжні висновки

1. На регіональному рівні стратегії національно-патріотичного виховання (НПВ) не розробляються. Однак, у більшості областей політиці НПВ приділяється значна увага.
2. На регіональному рівні політику НПВ забезпечують структурні підрозділи державних адміністрацій (обласних, районних), як правило – підрозділи інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю шляхом супроводу відповідних програм НПВ. При цьому у 9 областях відповідальними виконавцями являються департаменти/управління освіти і науки. Широко практикується кооперація спів виконавців програм НПВ.
3. На регіональному рівні також діє широка мережа дорадчо-консультативних органів при державних адміністраціях - *громадські ради, координаційні ради*. Як правило до основних завдань таких рад відноситься розробка та затвердження спільних планів дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та організацій громадянського суспільства щодо впровадження заходів НПВ. Діяльність таких рад досить формальна.
4. На регіональному рівні у сфері НПВ діють цільові програми, як правило на період до 2020-2023 років, які фінансуються з обласних та місцевих бюджетів. В областях, де за програми НПВ відповідають департаменти/управління освіти і науки держадміністрацій, програми мають більш «освітнянський» характер, орієнтовані на шкільну молодь. У 5-ти областях завдання НПВ є складовою обласних цільових програм «Молодь» і, відповідно, є дещо звуженими у пріоритетах по відношенню до тих областей, в яких наявні окремі обласні програми НПВ.

5. Пріоритети обласних програм НПВ в основному відповідають пріоритетам державної Стратегії НПВ. Одночасно ці пріоритети і значно відрізняються в розрізі кожної області. Типовим для більшості заходів обласних програм є дуже велика кількість заходів та відсутність фінансування по більшості з них. Спільним для більшості програм є конкурсна складова для підтримки проєктів НПВ.

4. Конкурсна складова регіональних молодіжних програм

Як було зазначено вище ключовим інструментом реалізації молодіжної політики на регіональному рівні являються обласні цільові програми. Важливою складовою цих програм являються конкурси з визначення програм (проєктів, заходів), розроблених громадськими організаціями, які фінансуються з обласного та місцевих бюджетів. Саме конкурси дають можливість молоді найбільш повно проявити свою активність, а їх проєкти служать барометром інтересів та потреб. Практично у всіх областях проводяться відповідні конкурси у 3-х сферах молодіжної політики, що досліджуються:

- молодіжна сфера;
- сфера громадянського суспільства;
- сфера національно-патріотичного виховання.

Конкурси молодіжної сфери

Пріоритети

Пріоритети регіональних конкурсів в більшій частині повторюють пріоритети Державної цільової програми «Молодь України» на 2016-2020 роки. Детальна інформація про пріоритети обласних конкурсів наведена у *додатку 7*. Аналіз цих пріоритетів засвідчив, що найбільш популярними являються пріоритети «Здоровий й безпечний спосіб життя», «Створення умов працевлаштування молоді» та «Розвиток неформальної освіти». Пріоритет «Національно-патріотичне виховання дітей та молоді» також серед лідерів, при цьому у 5-ти областях він виведений в окрему програму або проводиться окремим конкурсом. Явним аутсайдером являється пріоритет «Міжнародне молодіжне співробітництво», задекларований лише в 5-ти областях. При цьому, аналіз кількості поданих і підтриманих проєктів по цьому пріоритету (на прикладі прикордонної Львівської області) складає одиниці.

Також аналіз показав, що окрім основних пріоритетів, визначених програмою «Молодь України» в окремих регіонах вводяться додаткові, які місцева молодь вважає актуальними.

Наприклад, у Рівненській області пріоритети конкурсу були визначені за результатами анонімного онлайн анкетування молоді

Також важливо відмітити, що достатньо значна кількість проєктів стосується діяльностей, які належать до компетенцій відповідних державних інституцій, зокрема перепідготовки освітян, медиків в рамках пріоритетів «Розвиток неформальної освіти» чи «Здоровий й безпечний спосіб життя». І хоча дуже важливо підтримувати проєкти молодіжних організацій, вони не мають підміняти більш системні заходи та програми регіональних та місцевих органів влади, а радше доповнювати їх.

У Львівській області пріоритети конкурсної складової програми «Молодь Львівщини» залишаються незмінними із 2016 року і відображають основні пріоритети конкурсної складової програми «Молодь України», окрім пріоритету «Забезпечення партнерської підтримки молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України та внутрішньо переміщених осіб» (*додаток 8*).

Фінансові ресурси конкурсів

Фінансові ресурси регіональних конкурсів дуже відрізняються по областях – від 100 тис. грн. до 2 млн. грн. В таблиці 1 наведені дані обсягів фінансування та граничних обсягів фінансування одного проєкту у 2019 році у розрізі областей.

Таблиця 1

тис.грн			
№	Області	Загальний обсяг	Граничний обсяг одного проекту
1.	Волинська	135,5	35,0
2.	Донецька	*	100,0
3.	Житомирська	456,3	
4.	Закарпатська	*	50,0
5.	Івано-Франківська	150,0	10,0
6.	Київська	2000,0	100,0
7.	Кіровоградська	100,0	**
8.	Луганська	400,0	**
9.	Львівська	1000,0	40,0
10.	Миколаївська	394,7	**
11.	Рівненська	250,0	40,0
12.	Сумська	1000,0	100,0
13.	Тернопільська	250,0	**
14.	Херсонська	255,0	**
15.	Хмельницька**	70,0	**
16.	Чернівецька	150,0	30,0
17.	Чернігівська	180,0	15,0-35,0

*Дані не виявлені

**Дані за 2016 рік

Регіональні конкурси також можуть відрізнятися і умовами проведення конкурсів, зокрема в частині спів фінансування (від 5% до 25%), і максимальними сумами грантів (від 10 тис. грн. до 100 тис. грн.). Крім того, умовами подібних конкурсів забороняються адміністративні видатки молодіжних ОГС, що суперечить загальній практиці проектного менеджменту.

Конкурси сфери громадянського суспільства

Пріоритети

Пріоритети регіональних конкурсів в більшій частині орієнтовані на пріоритети, визначені Національною стратегією сприяння розвитку ГС:

- створення сприятливих умов для формування та інституційного розвитку ОГС,
- забезпечення ефективних процедур участі громадськості під час формування та реалізації державної, регіональної політики,
- вирішення питань місцевого значення,
- стимулювання участі ОГС в соціально-економічному розвитку України,
- створення сприятливих умов для міжсекторальної співпраці.

Однак, більшість областей розширюють ці пріоритети і включають пріоритети, які визначені найбільш актуальними для регіону, зокрема:

- Луганська область - краєзнавча робота, охорона пам'яток історії та культури; екологічна безпека;
- Донецька область - подолання демографічної кризи та розвиток інституту сім'ї, протидія торгівлі людьми та насилля у сім'ї;
- Волинська область - популяризація енергозбереження та підтримка енергозберігаючих заходів; сприяння підвищенню розвитку волинського села, підтримка об'єднаних громад, розбудова мережі ЦНАПів, підвищення інвестиційної привабливості;
- Полтавська область - створення інформаційного ресурсу/контенту, спрямованого на висвітлення суспільно-вагомих регіональних подій; територіальна оборона, допомога ЗСУ;

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

підтримка та розвиток творчих здібностей дітей та молоді; інклюзивна освіта; розвиток туристичної привабливості; популяризація літератури та читання, гуманітарної ролі книги; розробка та тиражування поліграфічної продукції, методичних матеріалів тощо; організація висвітлення у ЗМІ певного виду діяльності.

Подібне замішування в рамках одного конкурсу дуже різних пріоритетів може призводити (і призводить) до конфліктів і нівелювання поняття «громадянське суспільство», яке може трактуватися достатньо широко; підміну необхідних системних заходів регіональних та місцевих органів влади. Наприклад - популяризація енергозбереження та підтримка енергозберігаючих заходів, розбудова мережі ЦНАПів, підвищення інвестиційної привабливості, тиражування поліграфічної продукції тощо.

У **додатку 9** наведений детальний перелік характерних пріоритетів конкурсів сприяння розвитку ГС в розрізі областей.

Варто відзначити, що у Львівській області, окрім конкурсу проєктів сприяння розвитку ГС, проводиться низка спеціалізованих конкурсів, в яких можуть брати участь молодіжні організації. Так у 2019 році було проведено наступні конкурси:

- для проєктів місцевих ініціатив (139,7 млн. грн);
- для співфінансування мікропроєктів, спрямованих на покращення життя незахищених верств населення, і які фінансуються з інших джерел (800 тис грн),
- в сфері сімейної політики (250 тис грн),
- для підтримки соціальних підприємств (850 тис грн),
- для реалізації мистецьких проєктів для громадських організацій (400 тис грн),
- для підтримки проєктів національних товариств (300 тис грн),
- у сфері презентації Львівщини у країнах проживання української діаспори (350 тис грн),
- для культурно-мистецьке таборування для населення сільської місцевості та «Веселих канікул» християнсько-демократичного спрямування (200 тис грн),

Це дає змогу не замішувати в один конкурс різні категорії ОГС з різними інтересами і дати молодіжній аудиторії більш виразно проявити свої інтереси як через «класичні» молодіжні конкурси, так і «спеціалізовані» конкурси.

Фінансові ресурси конкурсів

Основними проблемами регіональних конкурсів громадських проєктів можна вважати їх малобюджетність. Такий підхід зберігається до сьогодні. І хоча бюджети конкурсів збільшуються, максимальний обсяг підтримки одного проєкту коливається в межах 25-50 тис. грн. (в окремих випадках – до 150 тис. грн), що ілюструє таблиця 2.

Таблиця 2

Обсяги конкурсів громадських проєктів за 2019 рік в розрізі областей України

тис. грн.

№	Області	Прогнозний обсяг	Максим. обсяг підтримки одного проєкту
1.	Вінницька	1 000,0	50,0
2.	Волинська**	50,0	25,0
3.	Дніпропетровська	500,0	50,0
4.	Донецька	*	100,0
5.	Житомирська	1 500,0	100,0
6.	Запорізька	250,0	50,0
7.	Івано-Франківська	*	40,0
8.	Київська	715,0	50,0
9.	Кіровоградська	90,0	30,0
10.	Луганська	200,0	*

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

11.	Львівська	700,0	40,0
12.	Одеська	334,4	150,0
13.	Полтавська	280,0	40,0
14.	Рівненська	350,0	49,0
15.	Сумська	600,0	50,0
16.	Тернопільська	230,0	*
17.	Херсонська	100,0	50,0
18.	Черкаська	1 100,0	50,0
19.	Чернігівська	350,0	25,0
20.	Чернівецька	200,0	30,0

*Дані не виявлені

**Дані за 2018 рік

На Львівщині щорічно проводиться Конкурс проектів і програм громадських та благодійних організацій, творчих спілок. Динаміка обсягів коштів програми і її конкурсної складової наведена у таблиці 3.

Таблиця 3

Обсяги коштів конкурсної складової програми сприяння розвитку інформаційного простору та громадянського суспільства у Львівській області

Обсяги коштів програми	2013	2014-2018				2018 – 2020 роки		
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Конкурсний бюджет, тис. грн	100,0	200,0	*	200,0	400,0	550,0	700,0	700,0
Кількість підтриманих проектів, один.	5	8	*	9	18	34	40	44
Загальний бюджет, тис. грн	12 800,0	10 325,0	*	13 621,9	18 405,0	31 933,0	1 140,0	6 070,0

*Дані не виявлені

Аналіз змісту підтриманих проектів свідчить про широку тематику – допомога учасникам АТО/ООС, фестивалі, українсько-польські відносини, національно-патріотичне виховання. Середня вартість проекту складає 15-25 тис. грн.

Важливо також відзначити, що хоча фінансова складова конкурсів громадських проектів відіграє важливу роль, однак не менш важливим є участь громадськості в підготовці конкурсів. Особливо важлива роль ОГС у визначенні пріоритетів конкурсів, що максимально відповідає їх потребам.

Конкурси сфери національно-патріотичного виховання

Пріоритети

На сьогодні у всіх областях у сфері НПВ діють відповідні програми, як правило на період до 2020-2023 років, які фінансуються з обласних бюджетів. В рамках цих програм проводяться обласні конкурси НПВ. Варто зазначити, що конкурси проводяться у 19 областях із 24, де наявні цільові програми національно-патріотичного виховання (чи як пріоритети в складі програм «Молодь»). Пріоритети цих конкурсів достатньо типові і часто формулюються одним реченням: «Військово/національне/патріотичне виховання дітей та молоді». Виключенням є Черкаська область, де національно-патріотичне виховання декларується «у взаємодії з природою рідного краю» в рамках обласного екологічного конкурсу „Україна в стилі ЕКО“.

У додатку 10 наводяться пріоритети конкурсів проектів НПВ в розрізі областей.

На Львівщині відсутній окремий конкурс проектів НПВ, а ініціативи щодо НПВ підтримуються в рамках 2-х конкурсів:

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

1. Конкурсу «Молодь Львівщини» (розділ 1.3)
2. Конкурсу сприяння розвитку ГС (розділі 2.3).

Варто зауважити, що питома вага проєктів по темі НПВ складає орієнтовно 20% в рамках першого конкурсу і 10% в рамках другого конкурсу від загальної кількості підтриманих проєктів.

Фінансові ресурси конкурсів

Як і у випадку конкурсів в молодіжній сфері та сприяння розвитку громадянського суспільства конкурси проєктів НПВ є достатньо малобюджетними – орієнтовно в межах 300 тис. грн. на рік на область. Середня вартість таких проєктів складає 15-25 тис. грн. Однак, окремі області надають НПВ особливої ваги і виділяють на подібні конкурси значно більші суми, зокрема у 2018 році на проєкти НПВ було виділено: у Київській області – 2 млн. грн., Харківській – 500 тис. грн.

Процедури конкурсів

Порядок проведення всіх вищезначених регіональних конкурсів регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 р. № 1049 (із змінами)¹². Даний Порядок установлює процедуру організації та проведення конкурсу та проведення моніторингу стану їх виконання. Зокрема регламентуються такі важливі компоненти конкурсів як:

- пріоритетні завдання, що відповідають загальнодержавним та/або місцевим програмам;
- вимоги до конкурсної пропозиції;
- вимоги до заявників;
- створення та регламент роботи конкурсної комісії;
- етапи проведення відбору переможців;
- реалізація та звітність по проєктах, що отримали спів фінансування.

Одним із ключових елементів відбору проєктів переможців є шкала оцінювання заявок, яка містить згідно п.17 постанови 1049 наступні 4 критерії:

- відповідність програми (проєкту, заходу) її (його) меті;
- реалістичність досягнення і значущість очікуваних результатів та результативних показників виконання (реалізації) програми (проєкту, заходу);
- очікувана ефективність використання бюджетних коштів (співвідношення кошторису витрат, необхідних для виконання (реалізації) програми (проєкту, заходу), та очікуваних результатів виконання (реалізації) програми (проєкту, заходу);
- рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення, необхідного для виконання (реалізації) програми (проєкту, заходу), досвід провадження діяльності у відповідній сфері.

Кожен з цих критеріїв оцінюється шляхом проставлення балів від 0 до 5 кожним членом конкурсної комісії, які в подальшому сумуються і на основі чого складається рейтинг конкурсних пропозицій. Якщо врахувати, що члени конкурсної комісії працюють на громадських засадах, часто не є фахівцями з проєктного менеджменту, а критеріїв оцінки всього 4 при достатньо широкому діапазоні оцінки (0-5), то постійно існує ризик загальної суб'єктивної оцінки конкурсних пропозицій. Однак, згідно п.2 постанови 1049 міністерствам, іншим центральним та місцевим органам виконавчої влади змінювати ці критерії заборонено.

Більш вільними в питаннях оцінювання є органи місцевого самоврядування, яким п.3. постанови 1049 лише «рекомендується застосовувати Порядок» під час визначення проєктів ОГС, для виконання яких надається фінансова підтримка за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Як правило регіональні конкурси проводяться на початку року, і орієнтовно до 1 квітня визначаються переможці, що дає можливість вже із квітня-травня отримувати фінансування і

¹² <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1049-2011-%D0%BF>

реалізувати проекти. Така практика достатньо ефективна при незначних обсягах грантів. Однак має і свої недоліки, зокрема бюджет конкурсів на наступний рік затверджується «всліпу», виключно на виконанні показників поточного року; не дає можливості апробувати нові пріоритети з огляду на ризик відсутності проектів. Одним із важливих досягнень ДФРР стало обов'язкове запровадження проведення конкурсів програм (проектів, заходів) до 1 квітня року, що передує бюджетному періоду, в якому передбачається їх виконання (реалізація). Такий підхід дає змогу планувати суми коштів, що будуть надані переможцям конкурсу; проаналізувати попит і пропозицію; аргументовано відстоювати бюджет конкурсу.

Проміжні висновки

В молодіжній сфері

1. Важливою складовою регіональних молодіжних програм являються конкурси для молодіжних ОГС, пріоритети яких повторюють пріоритети всеукраїнського конкурсу «Молодь України». Найбільш популярними являються пріоритети: «Здоровий й безпечний спосіб життя», «Створення умов працевлаштування молоді» та «Розвиток неформальної освіти». Явним аутсайдером являється пріоритет «Міжнародне молодіжне співробітництво»
2. Достатньо значна кількість проектів стосується діяльностей, які належать до компетенцій відповідних державних інституцій, зокрема перепідготовки освітян, медиків. І хоча дуже важливо підтримувати проекти молодіжних організацій, вони не мають підмінити більш системні заходи та програми регіональних та місцевих органів влади, а радше доповнювати їх.
3. Регіональні конкурси також відрізняються умовами проведення конкурсів, зокрема в частині спів фінансування (від 5% до 25%); обсягами фінансування (від 100 тис. грн до 2 млн. грн); максимальними сумами грантів (від 15 тис. грн. до 100 тис. грн.).

В сфері сприяння громадянському суспільству

4. У більшості областей проводяться регіональні конкурси з визначення проектів, розроблених ОГС. В окремих випадках, ці конкурси окрім пріоритетів, визначених Національною стратегією включають пріоритети, які відносяться до інших сфер (національно-патріотичне виховання; краєзнавча робота, охорона пам'яток історії та культури; екологічна безпека; розвиток інституту сім'ї; енергозбереження розбудова мережі ЦНАПів).
5. Також основними проблемами подібних конкурсів можна вважати їх малобюджетність. І хоча бюджети конкурсів щорічно збільшуються, максимальний обсяг підтримки одного проекту коливається в межах 25-50 тис. грн., що перекриває можливість реалізації значимих проектів.
6. У Львівській області, окрім конкурсу проектів сприяння розвитку ГС, проводиться низка спеціалізованих конкурсів, в яких можуть брати участь молодіжні організації. Це дає змогу не замішувати в один конкурс різні категорії ОГС з різними інтересами і дати молодіжній аудиторії більш виразно проявити свої інтереси як через «класичні» молодіжні конкурси (для молодіжних організацій та сприяння розвитку громадянського суспільства), так і «спеціалізовані» конкурси.

В сфері національно-патріотичного виховання

7. Конкурси проектів проводяться у 19 областях із 24, де наявні цільові програми НПВ (чи як пріоритети в складі програм «Молодь»). Пріоритети цих конкурсів достатньо типові, за виключенням окремих областей.
8. Як і у випадку конкурсів в молодіжній сфері та сприяння розвитку ГС конкурси проектів НПВ є достатньо малобюджетними – орієнтовно в межах 300 тис. грн. на рік. Однак, окремі області надають НПВ особливої ваги і виділяють на подібні конкурси значно більші суми, зокрема у 2018 році на проекти НПВ було виділено: у Київській області – 2 млн. грн., Харківській – 500 тис. грн.

Спільними характеристиками всіх конкурсів можна вважати

9. Умовами подібних конкурсів забороняються адміністративні видатки молодіжних ОГС, що суперечить загальній практиці проектного менеджменту і не сприяє організаційному розвитку ОГС, в першу чергу – молодіжних.

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

10. Малобюджетність конкурсів та незначні бюджети підтриманих проєктів, що призводить до розпорошення коштів та унеможлиблює вирішення значимих проблем.
11. Змішування в рамках одного конкурсу різнопланових ініціатив – мистецьких, соціальних, національно-патріотичного виховання, екологічних тощо. Подібне змішування в рамках одного конкурсу дуже різних пріоритетів може призводити (і призводить) до конфліктів; унеможлиблює системно вирішувати проблеми в окремих сферах молодіжного життя.
12. Практика проведення конкурсів у поточному році достатньо ефективна при незначних обсягах грантів. Однак має і свої недоліки, зокрема бюджет конкурсів на наступний рік затверджується «всліпу», виключно на виконанні показників поточного року; не дає можливості апробувати нові пріоритети з огляду на ризик відсутності проєктів. Проведення конкурсів в термінах, що передують бюджетному періоду, в якому передбачається їх виконання (реалізація) дає змогу планувати суми коштів, що будуть надані переможцям конкурсу; проаналізувати попит і пропозицію; аргументовано відстоювати бюджет конкурсу.
13. Важливо також відзначити, що хоча фінансова складова конкурсів відіграє важливу роль, однак не менш важливим є участь ОГС в підготовці конкурсів, виробленні процедур відбору та моніторингу. Особливо важлива роль ОГС у визначенні пріоритетів конкурсів, що максимально відповідає їх потребам. На сьогодні молодь усунута від цього процесу.

5. Іноваційні підходи проведення конкурсів

Одним із ефективних інструментів активізації мешканців у вирішенні місцевих проблем стала ініціатива «Бюджет участі», вперше в Україні започаткована у 2015 році містами Чернігів, Черкаси та Полтава. На сьогодні ініціативою охоплено 90 міст та громад, 5 млн користувачів системи, 1,1 млн голосуючих, 1 млрд грн на реалізацію проєктів. Дослідження «Оцінка впливу бюджету участі в Україні»¹³ розкриває тенденції та чинники впливу бюджету участі в Україні та містить аналіз показових прикладів.

Вперше у 2017 році у Полтавській області була запроваджена обласна програма «Бюджет участі Полтавської області на 2017 – 2020 роки», в якій досвід муніципального бюджету участі був перенесений на територію цілої області. Це дозволило ініціювати Всеукраїнський громадський бюджет у 2019 році в рамках Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР). Однак, в масштабах країни процес не пішов.

Тим не менше позитивний досвід програми «Бюджет участі Полтавської області» за 2017 – 2018 роки дав поштовх запровадження «Шкільного громадського бюджету» у Полтавській області, спрямований на залучення учнів системи закладів загальної середньої освіти області віком від 14 до 18 років до участі в бюджетному процесі шляхом подання ними проєктів та проведення відкритого громадського голосування за такі проєкти з подальшим фінансуванням для їхньої реалізації¹⁴.

Проміжні висновки

1. Широке поширення бюджету участі в Україні дає позитивні результати: помітне покращення якості життя – у таких сферах як безпека, комунальне господарство, дороги, транспорт, екологія, культура, туризм, спорт, охорона здоров'я, соціальний захист, освіта, інформаційні технології, громадянське суспільство, публічний простір та інше; є вплив на місцевих мешканців – зростає громадська активність, діє громадянська освіта, збільшується соціальна влада громадян; помітний вплив на місцеве самоврядування – змінюється свідомість представників

¹³ <https://www.researchgate.net/publication/337783487>

¹⁴ https://oblrada-pl.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=8947&Itemid=209

місцевої влади, покращується взаємодія між громадськістю та владою і якість демократії, зростає якість та ефективність місцевого самоврядування

2. Досвід запровадження «Шкільного громадського бюджету» у Полтавській області засвідчив про різке зростання активності молоді в питаннях вирішення як власних проблем, так і проблем своїх громад; підвищення рівня довіри молоді до процесів прийняття рішень органами місцевої влади; їх залучення до процесів врядування; підвищення рівня інформованості та обізнаності молоді у сфері громадського бюджетування та молодіжної партиципації.
3. Для підвищення громадської активності молоді на місцевому та регіональному рівнях слід запровадити бюджет участі для реалізації ініціатив для молоді, взяти участь в якому можуть представники молодіжних організацій та організацій, що працюють з молоддю. Це має забезпечити рівний доступ молоді до ресурсів на всіх рівнях, а також спростити механізм адміністрування регіональних та місцевих бюджетів для підтримки молодіжних ОГС.

6. Соціально-економічний розвиток регіонів та молодіжна політика

Соціально-економічний розвиток регіонів визначається регіональними стратегіями розвитку та планами заходів з їх впровадження, а також обласними цільовими програмами. Безумовний вплив на цей розвиток мають Державна стратегія регіонального розвитку (ДСРР) та галузеві стратегії.

Як в ДСРР-2020, так і в проєкті ДСРР-2027 питання молодіжної політики акцентуються на підвищенні рівня зайнятості молоді; забезпечення молоді житлом; формування місії позашкільної освіти; формування української громадянської (національної) ідентичності. Детальний опис пріоритетів цих стратегій наведений у *додатку 11*.

Як вже зазначалось в дослідженні «Роль молоді в молодіжній політиці України» на національному рівні в питаннях молодіжної політики діє низка стратегічних документів, зокрема Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року (проходить етап громадських обговорень Стратегія розвитку молодіжної політики до 2030 року), Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 - 2020 роки (стратегії розвитку громадянського суспільства чи її проєкту до 2030 року на сьогодні ще не має), Стратегія національно-патріотичного виховання (затверджена Указом Президента України від 18 травня 2019 року). В цих документах сформульовані основні пріоритети розвитку молодіжної політики по 3-х ключових напрямках – молодіжна сфера, громадянське суспільство та національно-патріотичне виховання. В інших галузевих стратегіях окремими фрагментарно звучать молодіжні питання.

В регіональних стратегіях розвитку молодіжній політиці також приділяється значиме місце. В *додатку 12* наводиться перелік завдань молодіжної політики у 3-х Стратегіях розвитку Львівщини (до 2015, до 2020 та до 2027 років). Якщо порівняти ці завдання, то можна відзначити, що у всіх стратегіях питання реалізації молодіжної політики достатньо конкретизовані (прямо чи опосередковано), а основним критерієм ефективності реалізовуваних реформ в Україні має стати конкурентоспроможність молоді. Саме молодь є носієм великого інтелектуального потенціалу, провідником нових ідей та ініціатив. Ефективна молодіжна політика в громаді повинна включати системну роботу з обдарованою і талановитою молоддю; розвиток мережі молодіжних центрів та просторів європейського зразка; сприяння патріотичному вихованню, професійному становленню дітей та молоді.

Однак, якими чудовими не були б стратегії, реальним показником їх ефективності є наявність і виконання проєктів до планів їх реалізації. За цим показником Стратегія розвитку Львівщини до 2020 року, яка містила 10 проєктів молодіжного спрямування загальною вартістю більше 43 млн. грн. в цілому була виконана орієнтовно на 20% як по причині відсутності поданих проєктів, так і відсутності реалістичних джерел фінансування. Серед небагатьох проєктів, які реалізувалися і отримали фінансування можна відзначити проєкт «Активізація Центру Роботи з Молоддю в Пястовому та Сколе». Проєкт фінансується в рамках програми транскордонного співробітництва Польща – Білорусь – Україна 2014-2020, розмір гранту ЄС – 2,36 млн. євро.

У плані заходів на 2021-2023 роки на виконання нової Стратегії Львівщини до 2027 року можна виділити 11 проєктів, де прямо чи опосередковано може залучатися молодь. З цих проєктів лише один

прямо націлений на молодіжну аудиторію - «Львівщина – молодіжний хаб України» з бюджетом 20,1 млн. грн.

Повний перелік проєктів стратегій Львівщини, які прямо чи опосередковано відносяться до молодіжної сфери наведений у *додатку 13*.

Проміжні висновки

1. На сьогодні «молодіжна» складова регіональних стратегій розвитку має достатньо декларативний характер. Навіть при наявності відповідних пріоритетів, що прямо чи опосередковано орієнтовні на молодіжні питання, практичних проєктів катастрофічно мало. Практика використання коштів Державного фонду регіонального розвитку свідчить, що лише незначна їх частина (завдяки квоті у 10%) надається проєктам, що опосередковано можна віднести до молодіжної сфери - розвиток спортивної інфраструктури.
2. При прийнятті стратегічно важливих рішень для громади чи регіону, наприклад, Стратегія розвитку, участь молоді повинна бути обов'язковою. Такі важливі документи, як проєкт Стратегії, повинні бути погодженими молоддю цієї громади, району чи області. Крім того, для розуміння молодими людьми власних можливостей повинна проводитись просвітницька робота: викладання громадянської освіти у навчальних закладах, інформаційні кампанії щодо висвітлення інструментів взаємодії молоді з владою на національному, регіональному та місцевому рівнях.

7. Процеси децентралізації та молодіжна політика

Процес децентралізації, який був започаткований Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні¹⁵ від 1 квітня 2014 р. 2020 рік став основою формування базового рівня місцевого самоврядування - об'єднання місцевих рад в нові адміністративно-територіальні одиниці (об'єднані територіальні громади та укрупнені райони), а також чітке розмежування повноважень та функцій контролю різних рівнів управління.

Відповідно, децентралізація обумовила потребу реформування молодіжної політики. Головною метою змін є створення умов, за яких молодь могла б реалізувати свій інтелектуальний, творчий та соціальний потенціал за місцем проживання – в громадах. Міністерством молоді та спорту разом із представниками державного та громадського секторів, місцевого самоврядування, експертами, молодіжними лідерами була розроблена модель реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації, яка була схвалена на засіданні колегії відомства 21 грудня 2017 року та рекомендована до впровадження.

Основними стратегічними завданнями нової молодіжної політики має стати зокрема: розробка методології формування єдиного молодіжного простору, що сприятиме поширенню кращих практик, які існують у різних громадах і за кордоном; побудова моделі функціонування округу, в якій молодіжна політика займатиме центральну позицію. Відповідно:

на національному рівні Міністерство культури, молоді та спорту має виконувати такі функції:

- нормативно-правове забезпечення;
- формування стратегії розвитку та пріоритетних напрямів молодіжної політики;
- забезпечення підвищення кваліфікації молодіжних працівників;
- методична підтримка з урахуванням міжнародного досвіду та кращих практик;
- фінансування або сприяння в залученні фінансових коштів на реалізацію програм, проєктів;

на регіональному рівні обласні державні адміністрації мають відповідати за реалізацію молодіжної політики в рамках підходів, запропонованих на національному рівні, зокрема в межах Державної програми «Молодь України». На своєму рівні також можуть бути розроблені та ухвалені регіональні програми, орієнтовані на потреби молоді з урахуванням місцевих особливостей. Головними

¹⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

інструментами реалізації молодіжної політики на регіональному рівні (на думку авторів) може виступити *громадська рада* як консультативно-дорадчий орган при обласній державній адміністрації, де може працювати комітет з питань молоді та яку представники місцевих громад використовуватимуть як платформу для обміну думок, напрацювань і досвіду, у тому числі для вироблення стратегії розвитку та пріоритетів молодіжної політики на регіональному рівні, коли необхідно продумати не тільки діяльність, але й фінансування на її здійснення (державний/регіональний/місцевий бюджет; залучення донорських коштів, залучення коштів бізнес-структур, що працюють на місцевому рівні);

на місцевому рівні рішення щодо конкретних форм реалізації молодіжної політики на рівні громади приймає сама громада, з огляду на наявні можливості та стратегічне бачення. Основним кроком ефективної реалізації молодіжної політики є створення *молодіжного центру/молодіжного простору*, що зосереджував би необхідні для молоді послуги, можливості проведення вільного часу та всебічного розвитку. *Молодіжний центр* громади має стати не тільки місцем надання певного набору послуг, але й первинним осередком громадянської активності молоді, приміром, через механізм створення молодіжного *консультативно-дорадчого органу (наприклад, молодіжна рада) ОТГ*.

Також ефективною формою роботи на місцевому рівні є *Просторові хаби/коворкінги* – місця в уже існуючих закладах, де молодь може вільно проводити час. Сюди ж можна віднести і *Наметові таборування*, які дозволяють поєднати різні за контекстом види діяльності (від звичних спортивних і туристичних до освітніх). Детальний опис цих форм роботи наведений у посібнику «Молодіжна політика в об'єднаних територіальних громадах»¹⁶.

Проміжні висновки

1. Завершення процесу об'єднання територіальних громад (ОТГ) диктує необхідність створення молодіжних центрів громад. Також на сьогодні добре зарекомендували себе такі форми діяльності в молодіжному середовищі як просторові хаби/коворкінги та наметове таборування.
2. Вивчення практичного досвіду дозволяє зробити висновок, що більш активними на місцевому рівні є ініціативні групи молоді, які діють локально та працюють у певному напрямі відповідно до їх інтересів, які створюють власну мережу активістів. Завданням публічної влади на рівні регіону є підтримка таких осередків та залучення їх до роботи у «формальних» структурах, зокрема Молодіжних центрах (обласних та на рівні територіальних громад) для того, щоб налагодити діалог між владними структурами та молоддю регіону.

¹⁶ <https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/ManualYW-1.pdf>

Пріоритети молодіжних програм в розрізі областей України

Області	Пріоритети державної програми «Молодь України 2016-2020»							Додаткові пріоритети
	Здоровий й безпечний спосіб життя	Забезпечення зайнятості молоді на ринку праці	Забезпечення молоді житлом	Громадянська свідомість та національно-патріотичне виховання	Розвиток неформальної освіти	Міжнародне молодіжне співробітництво	Підтримка молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України та ВПО	
Вінницька	x	x		x	x	x		<ul style="list-style-type: none"> Популяризація волонтерської діяльності;
Волинська	x	x		x	x		x	<ul style="list-style-type: none"> Подолання демографічної кризи та розвиток інституту сім'ї Протидія торгівлі людьми та насилля у сім'ї. Гендерний розвиток
Дніпропетровська	x	x		x	x	x		<ul style="list-style-type: none"> Надання підтримки молодіжним і дитячим громадським організаціям Організаційне, науково-методичне та інформаційне сприяння здійсненню державної молодіжної політики Правовий захист та правова освіта молоді
Донецька	x	x	*	x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Надання фінансової підтримки молодіжним і дитячим громадським організаціям Розвиток мережі молодіжних центрів Сімейна політика (на виконання Державної соціальної програми підтримки сім'ї) Запобігання гендерно зумовленому насильству Протидія торгівлі людьми Гендерний розвиток
Житомирська	x	x	x	x				<ul style="list-style-type: none"> Підтримка молодіжних ініціатив Надання міні-грантів для реалізації молодіжної політики в сільській місцевості Зміцнення інституту сім'ї Соціальна підтримка багатодітних сімей Попередження насильства в сім'ї Протидія торгівлі людьми

Закарпатська	x	x		x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Надання підтримки інститутам громадянського суспільства Налагодження міжрегіональних та міжнародних зв'язків, підтримка та стимулювання обдарованої молоді Інформаційне забезпечення державної політики у молодіжній сфері
Запорізька	Інформація відсутня							
Івано-Франківська	x	x		x	x	x		<ul style="list-style-type: none"> Соціальний захист і надання соціальної допомоги молоді Молода сім'я та підготовка молоді до подружнього життя Сприяння розвитку змістовного дозвілля дітей та молоді Залучення молоді до роботи в органах місцевого самоврядування, сприяння діяльності громадських дитячих і молодіжних організацій Підтримка духовного розвитку молоді
Київська		x		x	x		x	<ul style="list-style-type: none"> Підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій Підтримка органів учнівського та студентського самоврядування Популяризація національної культури Підтримка обдарованої молоді. Сприяння творчому, інтелектуальному та духовному розвитку молоді Розвиток та популяризація волонтерського руху Інформаційне забезпечення реалізації молодіжної політики
Кіровоградська	x	x		x			x	<ul style="list-style-type: none"> Сприяти діяльності молодіжних та дитячих громадських організацій Створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді, творчого розвитку особистості.
Луганська	x	x	x	x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> «Молода людина Луганщини» Надання фінансової підтримки молодіжним і дитячим громадським організаціям
Львівська	x	x		x	x	x		
Миколаївська	x	x	x	x	x		x	
Одеська	x	x		x	x	x		<ul style="list-style-type: none"> Створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді, творчого розвитку особистості Надання підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям

Полтавська	x	x	***	x		x		<ul style="list-style-type: none"> Створення умов для творчого розвитку особистості, інтелектуального самовдосконалення молоді. Реалізація державної сімейної політики Реалізація державної політики забезпечення рівних прав чоловіків і жінок Забезпечення прав і інтересів дітей-сиріт Підтримка комунальних установ
Рівненська	x	x	**	x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Надання фінансової підтримки громадським об'єднанням
Сумська	x	x		x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Надання фінансової підтримки молодіжним і дитячим громадським організаціям
Тернопільська	x	x	**	x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Надання фінансової підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям
Харківська	x	x	*	x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Надання фінансової підтримки молодіжним і дитячим громадським організаціям
Херсонська	x	x		x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Формування загальнолюдських цінностей, гуманного та відповідального ставлення до довкілля. Підтримка ініціатив молоді, створення умов для її творчого і духовного розвитку, інтелектуального самовдосконалення Сприяння реалізації проектів, програм та заходів, розроблених молодіжними і дитячими громадськими організаціями
Хмельницька	x	x	***	x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Підтримка ініціатив молоді, створення умов для інтелектуального самовдосконалення та творчого розвитку особистості Надання фінансової підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям Забезпечити повноцінне функціонування обласних закладів соціально-психологічного та реабілітаційного спрямування Удосконалення нормативно-правової бази з питань реалізації державної молодіжної політики
Черкаська	x	x	***	x	x	x	x	
Чернівецька	x	x	***	x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Підтримка талановитої молоді Організаційна та методична підтримка органів студентського самоврядування Надання фінансової підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям
Чернігівська	x	x	*	x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Надання фінансової підтримки молодіжним і дитячим громадським організаціям Здійснення репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді в області

*Пріоритет «Забезпечення молоді житлом» включає заходи інформаційного супроводу (соціальні ролики, буклети тощо)

**Кошти не виділені

***Діють окремі обласні цільові програми «Забезпечення молоді житлом»

Додаток 2

Порівняння пріоритетів завдань програми «Молодь Львівщини» та програми «Молодь України»

Пріоритетні завдання програми «Молодь України»	Пріоритетні завдання програми «Молодь Львівщини»
<ul style="list-style-type: none"> ■ формування громадянської позиції і національно-патріотичне виховання - шляхом здійснення заходів, спрямованих на відродження національно-патріотичного виховання, утвердження громадянської свідомості і активної життєвої позиції молоді; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ національно-патріотичне виховання молоді - сприяння діяльності громадських організацій та реалізації заходів і програм, спрямованих на національно-патріотичне виховання; ■ громадянськість – здійснення заходів, спрямованих на утвердження громадянської свідомості й активної громадянської позиції молоді;
<ul style="list-style-type: none"> ■ здоровий спосіб життя молоді - шляхом здійснення заходів, спрямованих на популяризацію та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ здоровий та безпечний спосіб життя – здійснення заходів, спрямованих на поширення серед молоді здорового та безпечного способу життя;
<ul style="list-style-type: none"> ■ розвиток неформальної освіти - шляхом здійснення заходів, спрямованих на набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти, зокрема шляхом участі у волонтерській діяльності; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ розвиток неформальної освіти – формування у процесі співпраці вітчизняних і міжнародних громадських об'єднань, органів державної влади та місцевого самоврядування цілісної системи неформальної освіти молоді задля сприяння громадському діалогу та створення додаткових умов для розвитку і самореалізації особистості;
<ul style="list-style-type: none"> ■ зайнятість молоді - шляхом створення умов та здійснення заходів, спрямованих на працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді); 	<ul style="list-style-type: none"> ■ зайнятість молоді – створення умов та здійснення заходів, спрямованих на забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді у процесі співпраці вітчизняних і міжнародних громадських об'єднань, роботодавців, органів державної влади та місцевого самоврядування;
<ul style="list-style-type: none"> ■ житло для молоді - шляхом створення умов для забезпечення молоді житлом; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ до 2017 року – обласна цільова програма «Забезпечення житлом молоді на 2013-2017 роки»; ■ з 2018 року - комплексна програма «Надання житлових кредитів окремим категоріям громадян у Львівській області на 2018 – 2020 роки», зокрема забезпечення молоді житлом
<ul style="list-style-type: none"> ■ партнерська підтримка молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб - шляхом здійснення заходів, спрямованих на соціальне 	<ul style="list-style-type: none"> ■ партнерська підтримка молоді тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб – розробка програми та здійснення державних і громадських заходів, спрямованих на інформаційну, консультативну, організаційну та

становлення та підтримку молоді з числа внутрішньо переміщених осіб.	іншу підтримку молоді тимчасово окупованих територій та з числа вимушених мігрантів;
▪ надання фінансової підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям*	▪ організаційне та ресурсне забезпечення діяльності молодіжних та дитячих громадських організацій*
▪ забезпечення міжнародного молодіжного співробітництва	▪ інтеграція української молоді в європейське молодіжне співтовариство;
▪ надання фінансової підтримки молодіжній організації "Пласт — Національна скаутська організація України"	

*Грантова складова

Фінансування завдань програми «Молодь Львівщини», тис. грн.

№	Назва завдання	2016		2017		2018		2019		2020	
		План	Факт	План	Факт	План	Факт	План	Факт	План	Факт
1.	Національно-патріотичне виховання дітей та молоді	160	250	160	160	300	300	360	359,8	450	
2	Утвердження громадянської свідомості й активної громадянської позиції дітей та молоді, у тому числі для молоді з числа внутрішньо переміщених осіб	240	240	240	214,4	259	256,7	290	289,8	210	
3.	Поширення серед дітей та молоді здорового та безпечного способу життя	40	40	70	70	80	80	50	50	90	
4	Розвиток неформальної освіти, створення умов та здійснення заходів, спрямованих на забезпечення первинної і вторинної	50	27,5	50	44	108	107	150	143,7	150	

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

	зайнятості та самозайнятості молоді у процесі співпраці вітчизняних і міжнародних громадських об'єднань, роботодавців, органів державної влади та місцевого самоврядування										
5.	Сприяння інтеграції української молоді в європейське молодіжне співтовариство	25	0	30	30	40	40	50	50	100	
6.	Організаційне та ресурсне забезпечення діяльності молодіжних та дитячих громадських організацій	630	655	600	600	713	713	1000	998,5	1000	
	Всього	1235	1235	1150	1118,4	1500	1496,7	1900	1891,7	2000	

Порівняння пріоритетів Національної стратегії та обласних програм
сприяння розвитку громадянського суспільства

Області	Пріоритети Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 - 2020 роки				Інші пріоритети
	Створення сприятливих умов для формування та інституційного розвитку організації громадянського суспільства	Забезпечення ефективних процедур участі громадськості під час формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення	Стимулювання участі організації громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку України	Створення сприятливих умов для міжсекторальної співпраці	
Вінницька	x	X*	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Засоби масової інформації та інформаційні агентства Сприяння розвитку книговидавничої галузі Заходи з відзначення свят, знаменних дат та проведення інших заходів
Волинська	x	x	X*	x	
Дніпропетровська	x	x	X*	x	
Донецька	Інформація відсутня				
Житомирська	x	x	-	x	<ul style="list-style-type: none"> Розвиток гармонійних відносин у етнонаціональній та міжконфесійній сферах
Закарпатська	x	x	x	x	
Запорізька	x	x	X*	x	
Івано-Франківська	x	x	X*	x	

Київська	x	x	X*	x	
Кіровоградська	x	x	X*	-	
Луганська	x	x	X*	x	
Львівська	x	x	X*	x	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Сприяння розвитку інформаційного простору шляхом підтримки свободи слова в регіоні та розширення участі Львівської області в наповненні національного телерадіопростору ▪ Сприяння розвитку інформаційного простору шляхом підтримки періодичних видань області ▪ Сприяння розвитку книговидавничої галузі області шляхом підтримки місцевих видавців ▪ Підвищення повноти й оперативності інформування громадян області про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування з актуальних питань життя регіону
Миколаївська	x	x	X*	x	
Одеська	x	x	X*	-	
Полтавська**	x	x	X*	x	
Рівненська	x	x	X*	x	
Сумська	x	x	X*	x	
Тернопільська	x	x	X*	x	
Харківська	x	x	X*	x	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Створення сприятливих умов для духовного єднання поколінь на національних традиціях українського народу ▪ Підтримка ініціатив громадських об'єднань щодо проведення урочистих та святкових заходів з метою підвищення рівня толерантності ▪ Створення сприятливих умов для діяльності та розвитку національностей та їх ІГС ▪ Підтримка діяльності громадських організацій інвалідів, ветеранів, громадських чорнобильських організацій, організацій ветеранів АТО
Херсонська	x	x	X*	x	
Хмельницька	x	x	x	x	

Черкаська	x	x	X*	x	
Чернівецька	x	x	X*	x	
Чернігівська	x	x	X*	x	

*Передбачена конкурсна складова (надання на конкурсних засадах фінансової підтримки організаціям громадянського суспільства)

** Всі 4 пріоритети Національної стратегії зведено до одного напрямку діяльності програми «Сприяння розвитку громадянського суспільства». Окрім того, до програми введено 3 інші напрями (Сприяння розвитку інформаційної сфери,

Розвиток книговидавництва та поліграфічної галузі, Забезпечення збереження документів національного архівного фонду), які не мають прямого відношення до громадянського суспільства

Додаток 4

Відповідальні за виконання програм національно-патріотичного виховання в розрізі областей

Області	Відповідальні виконавці
Вінницька	Департамент соціальної та молодіжної політики Управління культури і мистецтв Управління освіти, науки Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю
Волинська*	Управління освіти, науки та молоді Відділ інформаційної політики Управління культури
Дніпропетровська*	Департамент освіти і науки Управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Управління культури, національностей і релігій, Управління молоді і спорту
Донецька	Управління молоді та спорту Департамент освіти і науки
Житомирська	Управління: національно-патріотичного виховання, молоді та спорту, освіти і науки, культури та туризму, інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю
Запорізька	Управління молоді, фізичної культури та спорту Департамент освіти та науки Департамент культури, туризму, національностей та релігій Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю
Закарпатська	Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю
Івано-Франківська	Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю
Київська	Управління молодіжної політики та національно-патріотичного виховання Департамент освіти і науки Управління культури, національностей та релігій

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

	Комунальний заклад «Київський обласний молодіжний центр»
Кіровоградська*	Управління освіти, науки, молоді та спорту Департамент культури, туризму та культурної спадщини
Луганська	Управління молоді та спорту
Львівська	Департамент внутрішньої політики та інформаційної діяльності
Миколаївська*	Департамент освіти, науки та молоді Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Департамент соціального захисту населення Управління культури, національностей та релігій Управління охорони здоров'я облдержадміністрації
Одеська	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту
Полтавська*	Департамент освіти і науки Управління культури Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Управління містобудування та архітектури
Рівненська*	Департамент освіти і науки
Сумська	Управління молоді і спорту Департамент освіти і науки Управління культури
Тернопільська*	Управління освіти і науки Відділ сім'ї та молоді
Харківська	Управління у справах молоді та спорту Департамент науки і освіти Департамент масових комунікацій Департамент оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами
Херсонська*	Департамент освіти, науки та молоді
Хмельницька	Управління молоді та спорту, Департамент освіти і науки, Управління культури, національностей, релігій та туризму
Чернівецька*	Департамент освіти і науки
Черкаська	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту обласної Управління культури та взаємозв'язків з громадськістю
Чернігівська	Департамент сім'ї, молоді та спорту Управління освіти і науки Департамент культури і туризму, національностей та релігій

*Програма реалізується департаментом/управлінням освіти і науки ОДА

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

**Пріоритети Програм національно-патріотичного виховання
в розрізі областей**

Для довідки. Пріоритети Стратегії національно-патріотичного виховання (НПВ):

1. Удосконалення нормативної бази у сфері НПВ
2. Упорядкування та вдосконалення системи військово-патріотичного виховання
3. Організація та координація інформаційно-просвітницької роботи у сфері НПВ
4. Забезпечення належної організації науково-дослідної та методичної роботи у сфері НПВ
5. Забезпечення скоординованості діяльності у сфері НПВ

Області	Пріоритети
Вінницька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Активізація діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері національнопатріотичного виховання ▪ Інформаційне забезпечення ▪ Формування науковотеоретичних і методичних засад національнопатріотичного виховання ▪ Співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями в напрямі національнопатріотичного виховання ▪ Моніторинг національнопатріотичного виховання
Волинська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Вшанування пам'яті героїв Небесної Сотні та героїв АТО, національне та військово-патріотичне виховання дітей та молоді ▪ Допризовна підготовка молоді ▪ Військово-професійна орієнтація молоді ▪ Розвиток неформальної освіти за напрямком національно-патріотичного виховання ▪ Інформаційний супровід
Дніпропетровська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Удосконалення системи національно-патріотичного та громадянсько-патріотичного виховання у навчальних закладах ▪ Організація заходів з військово-медичної та психологічної підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, служби в лавах Збройних Сил України та інших військових формуваннях, з підвищення ефективності роботи військових комісаріатів ▪ Організація культурно-масових, просвітницьких та спортивних заходів з патріотичного виховання населення, залучення до них учасників бойових дій, АТО ▪ Формування патріотичної свідомості населення шляхом створення та підтримки існуючих культурно-історичних об'єктів ▪ Організація міжсекторальної взаємодії з громадськими організаціями та представниками волонтерського руху ▪ Пропагування військової служби у суспільстві, створення позитивного іміджу української армії в засобах масової інформації
Донецька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Громадянсько-патріотичне виховання ▪ Військово-патріотичне виховання ▪ Духовно-моральне виховання
Житомирська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Налагодження механізму скоординованої систематичної співпраці як відповідних державних структур, інститутів громадянського суспільства та ініціативних груп

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Підвищення професійної компетентності фахівців у сфері національно-патріотичного виховання, налагодження конструктивної взаємодії між суб'єктами національно-патріотичного виховання ▪ Підтримка та популяризація регіональних інноваційних підходів, практик та дієвих форм роботи з дітьми та молоддю у сфері громадянсько-патріотичного, військово-патріотичного, духовно-морального виховання молоді
Запорізька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Організаційно-методичні заходи щодо удосконалення і розвитку системи національно-патріотичного виховання молоді у Запорізькій області ▪ Громадянсько-патріотичне виховання ▪ Військово-патріотичне виховання ▪ Духовно-моральне виховання ▪ Інформаційне забезпечення
Закарпатська*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Відродження національнопатріотичного виховання, утвердження громадянської свідомості і активної позиції молоді
Івано-Франківська*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Громадянськість і патріотизм – здійснення заходів, спрямованих на утвердження патріотизму, громадянської свідомості й активної громадянської позиції молоді
Київська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Військово-патріотичне виховання. Допризовна підготовка молоді та військово-професійна орієнтація ▪ Формування ціннісних орієнтирів молоді. Духовно-моральне виховання ▪ Громадянська освіта. Формування громадянської свідомості молоді ▪ Збереження історичної пам'яті ▪ Підтримка інститутів громадянського суспільства, громадських ініціатив дітей та молоді ▪ Інформаційна підтримка та моніторинг національно-патріотичного виховання
Кіровоградська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національнопатріотичне та військовопатріотичне виховання дітей та молоді ▪ Наукове та навчальнометодичне забезпечення національнопатріотичного та військовопатріотичного виховання дітей та молоді ▪ Формування ціннісних орієнтацій. Духовно-моральне виховання ▪ Інформаційне забезпечення та моніторинг національнопатріотичного виховання
Луганська*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Формування громадянської позиції та національно-патріотичне виховання молоді
Львівська*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді
Миколаївська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Робота з населенням ▪ Робота з молоддю в навчальних закладах ▪ Удосконалення матеріально-технічної бази установ ▪ Військово-патріотичне виховання дітей та молоді
Одеська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Розроблення та удосконалення нормативної бази у сфері національнопатріотичного виховання; друк поліграфії ▪ Впровадження сучасних форм та методів національнопатріотичного виховання дітей та молоді ▪ Активізація діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій
Полтавська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Вшанування пам'яті героїв Небесної Сотні та героїв АТО, національне та військово-патріотичне виховання дітей та молоді ▪ Допризовна підготовка молоді
Рівненська*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Формування громадянської позиції, національно-патріотичне виховання, самовдосконалення та інтелектуальний розвиток молоді
Сумська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Військово-патріотичне виховання

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Духовно-моральне виховання ▪ Громадянська освіта ▪ Виховання історичної пам'яті ▪ Підтримка інститутів громадянського суспільства ▪ Інформаційна підтримка
Тернопільська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Активізація діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері національнопатріотичного виховання ▪ Інформаційне забезпечення сфери національнопатріотичного виховання ▪ Формування науковотеоретичних і методичних засад національнопатріотичного виховання ▪ Співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями в напрямі національнопатріотичного виховання
Харківська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Формування громадянської позиції з національно-патріотичного виховання ▪ Співпраця з громадянським суспільством ▪ Військово-патріотичне виховання молоді ▪ Організаційно-методична, інформаційна підтримка
Херсонська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Організаційні умови національно-патріотичного виховання ▪ Створення соціально-педагогічних умов для реалізації національно-патріотичного виховання ▪ Зміст і форми національно-патріотичного виховання ▪ Військово-патріотичне виховання ▪ Взаємодія з громадськими організаціями ▪ Формування національно-патріотичного світогляду ▪ Моніторинг роботи з національно-патріотичного виховання
Хмельницька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Активізація діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері національно-патріотичного виховання ▪ Національно-патріотичне виховання. Допризовна військово-професійна підготовка ▪ Формування духовно-моральних ціннісних орієнтирів молоді ▪ Співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями в напрямі національно-патріотичного виховання ▪ Інформаційне забезпечення сфери національно-патріотичного виховання
Чернівецька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Активізація діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері національно-патріотичного виховання ▪ Удосконалення виховного простору в навчальних закладах Чернівецької області ▪ Інформаційне забезпечення сфери національно-патріотичного виховання ▪ Духовно-моральне виховання дітей та молоді ▪ Громадянсько-патріотичне виховання дітей та молоді ▪ Військово-патріотичне виховання дітей та молоді
Черкаська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Активізація діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері національно - патріотичного виховання дітей та молоді ▪ Інформаційне забезпечення сфери національно-патріотичного виховання дітей та молоді ▪ Формування науково-теоретичних і методичних засад національно-патріотичного виховання дітей та молоді

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями за напрямом національно-патріотичного виховання дітей та молоді ▪ Утворення органів національно-патріотичного спрямування
Чернігівська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Формування та впровадження методичних засад національнопатріотичного виховання ▪ Активізація діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері національно-патріотичного виховання ▪ Співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями в напрямі національнопатріотичного виховання ▪ Інформаційне забезпечення сфери національно-патріотичного виховання

*Пріоритети в рамках програми «Молодь»

Додаток 6

Звіт про виконання програми «Дитина - громадянин – патріот Батьківщини» на 2016 – 2021 роки у 2018 році

Головний розпорядник коштів програми - Департамент освіти, науки та молоді облдержадміністрації

	Захід	Обсяги фінансування, тис. грн		Стан виконання заходів
		План	Факт	
1. Організаційні умови національно-патріотичного виховання				
1.1.	Створення та підтримка обласного центру національно-патріотичного виховання	326,7	0	Кошти не виділені. Центр не створено.
1.2.	Відкриття Новокаховського обласного ліцею з посиленою військово-спортивною підготовкою ім. К. Гордієнка	9350,0	0	Кошти не виділені. Ліцей не створено.
1.3.	Створення та забезпечення діяльності обласної КР з національно-патріотичного виховання дітей та молоді	0	0	Виконано
1.4.	Сприяння створенню координаційних рад з питань національно-патріотичного виховання в районах (містах)	0	0	Виконано
1.5.	Сприяння розвитку в області мережі навчальних закладів всіх типів з посиленою військово-спортивною підготовкою та національно-патріотичним вихованням	0	0	Виконано
1.6.	Організація проведення пришкільних таборів, змін з національно-патріотичного виховання	0	0	Виконано
1.7.	Проведення в освітніх закладах спеціальних уроків, конкурсів, фестивалів з національно-патріотичного виховання	0	0	Виконано
1.8.	Забезпечення участі у всеукраїнських масових заходах (змаганнях, фестивалях, конкурсах тощо)	0	0	Виконано

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

	команд школярів, учнів професійно-технічних навчальних закладів та студентів			
1.9.	Забезпечення формування та впровадження регіонального компоненту загальної середньої освіти у ЗОШ	0	0	Виконано
2. Створення соціально-педагогічних умов для реалізації національно-патріотичного виховання				
2.1.	Організація та проведення наукових та соціальних досліджень, науково-практичних конференцій з проблем національно-патріотичного виховання	30,2	0	Кошти не виділені. Рекомендовано розглянути можливість у 2017-2021 роках організації та проведення наукових та соціальних досліджень, науково-практичних конференцій з проблем НПВ
2.2.	Організація та проведення нарад, семінарів, засідань за «круглим столом» з проблем національно-патріотичного виховання	12,1	0	Виконано
2.3.	Організація відзначення в навчальних закладах пам'ятних дат та державних свят України			Виконано
2.5.	Сприяння організації пошукової діяльності для учнівської та студентської молоді	0	0	Виконано
2.6.	Проведення тижнів національно-патріотичного виховання	0	0	Виконано
2.7.	Відкриття, оновлення експозицій національно-патріотичного спрямування музеїв при навчальних закладах	0	0	Виконано
2.8.	Проведення обласних нарад осіб, відповідальних за національно-патріотичне виховання в місцевих органах управління освітою	0	0	Відповідальні офіційно не визначені
2.9.	Проведення благодійних заходів, конкурсів, фестивалів з метою відродження Кам'янської Січі	84,7	0	Виконано
2.10.	Проведення у навчальних закладах лекцій, бесід, інших виховних заходів з метою утвердження у свідомості молоді переконань про єдність і соборність України	0	0	Виконано
2.11.	Комплектування фондів бібліотек освітньо-виховних закладів літературою, спрямованою на національно-патріотичне виховання	0	0	Виконується
2.12.	Забезпечення доступу до документів, що відображають історію і культуру Херсонщини, надання допомоги роботі з документами, організація виставок архівних документів	0	0	Виконується

2.13.	Організація участі у впорядкуванні та облаштуванні місць, пов'язаних з історією та культурою рідного краю	0	0	Виконано
2.14.	Залучення дітей, учнів, студентів та педагогічних колективів до пошуку, охорони, збереження народної культурної спадщини України	0	0	Виконано
3. Зміст і форми національно-патріотичного виховання				
<i>Дошкільна освіта</i>				
3.1.	Розроблення методичних рекомендацій з організації занять сюжетно-рольових ігор, творчих конкурсів, сценаріїв свят з національно-патріотичної тематики	0	0	Виконано
3.2.	Розробка тематичних планів роботи з організації національно-патріотичного виховання	0	0	Виконано
3.3.	Введення до системи дошкільного виховання (державних та недержавних установ) розвивальних технологій та занять з формування у дитини моральних уподобань і здійснення вчинків, пов'язаних з патріотичною позицією	0	0	Виконано
3.4.	Розроблення творчих завдань та конкурсів з національно-патріотичної тематики	0	0	Виконано
3.5.	Сприяння проведенню тематичних виставок та конкурсів	0	0	Виконано
3.6.	Розроблення методичних рекомендацій з національно-патріотичного виховання молодших школярів	0	0	Виконано
3.7.	Впровадження в навчально-виховний процес спецкурсу «Українознавство»	0	0	Виконано
3.8.	Організація зустрічей з волонтерами, учасниками АТО	0	0	Виконується
3.9.	Проведення конкурсів малюнків, оберегів, організація написання листів бійцям АТО	0	0	Виконано
3.10.	Впровадження на заняттях фізичної культури українських народних ігор	0	0	Виконано
3.11.	Перегляд усіх навчальних програм початкової школи щодо розширення можливостей формування в учнів патріотичних почуттів, толерантного ставлення до інших народів, які проживають в Україні	0	0	Виконано
3.12.	Проведення циклу бесід, спрямованих на розкриття традицій української культури, ознайомлення дітей з фольклором	0	0	Виконано
<i>Шкільна освіта</i>				
3.13.	Удосконалення навчальних програм варіативного складника змісту освіти: з історії та географії території проживання, спадщини краю	0	0	Виконано
3.14.	Апробація програми виховних годин з національно-патріотичного виховання	0	0	Виконано
3.15.	Розроблення та апробація тренінгових програм для учнів старших класів	42,3	0	Виконано

3.16.	Налагодження системної екскурсійної діяльності учнівської молоді з відвідуванням історичних місць-пам'яток української історії та культури	84,7	41,2	Виконано
3.17	Щорічне проведення обласної спартакіади учнів загальноосвітніх навчальних закладів	30,2	30,2	Виконано
3.18.	Внесення до навчальних планів загальної середньої освіти предметів «Громадянська освіта» та «Історія рідного краю»	0	0	Виконується
3.19.	Реорганізація державного навчального закладу «Вище професійне училище № 2 м. Херсона» у професійно-технічний навчальний заклад з посиленою військово-спортивною підготовкою	0	0	Кошти не виділені.
3.20.	Створення на базах професійно-технічних навчальних закладів осередків українського козацтва	0	0	Виконується
Позашкільна освіта				
3.21.	Проведення щорічної обласної спартакіади учнів професійно-технічних навчальних закладів	30,2	0	Кошти не виділені.
3.22.	Організація і проведення туристсько-краєзнавчих експедицій «Моя Батьківщина – Херсонщина» та «Моя Батьківщина – Україна»	22,0	0	Змагання проводяться у межах коштів, виділених на заклади світи.
3.23.	Організація краєзнавчих експедицій місцями козацької слави	60,5	27,1	Виконано
3.24.	Сприяння організації проведення тематичних змін та літніх шкіл національно-патріотичного спрямування у канікулярний період	110,0	0	Кошти не виділені.
3.25.	Організація велопробігів, присвячених пам'ятним історичним датам за маршрутом Херсон – Кам'янська Січ	60,5	0	Кошти не виділені.
3.26.	Організація роботи гуртків національно-патріотичного виховання	54,4	54,4	Виконано
Вища освіта				
3.27.	Сприяння проведенню національно-патріотичних заходів органами студентського самоврядування	0	0	Виконується
3.28.	Започаткування студентських олімпіад з національно-патріотичною тематикою	0	0	Виконано
3.29	Започаткування конкурсу курсових робіт та наукових публікацій студентів з національно-патріотичною тематикою	0	0	Зазначене питання винесено на розгляд виконкому Студентської ради при ОДА
3.30.	Введення спецкурсу «Національно-патріотичне виховання» для студентів Херсонського державного університету та Бериславського педагогічного коледжу	0	0	Буде розглянута можливість введення спецкурсу

3.31.	Щорічне проведення обласних спортивних студентських ігор та універсіад	31,4	23,0	Виконано
Підготовка, перепідготовка працівників освіти				
3.32.	Запровадження в комунальному вищому навчальному закладі «Херсонська академія неперервної освіти спеціальних курсів НПВ для педагогічних і науково-педагогічних працівників	0	0	Виконано
3.33.	Забезпечення проведення тренінгових занять з питань виховання громадянина-патріота для педагогічних працівників	15,7	0	Кошти не виділені.
3.34.	Введення до навчальних планів підготовки, перепідготовки педагогів навчального курсу «Сучасні методи і технології національно-патріотичного виховання школярів»	0	0	Виконано
3.35.	Введення до навчальних планів підготовки психологів, соціальних педагогів та практичних психологів спецкурсу «Технології впливу на становлення політико-правової свідомості та громадянської позиції учнів»	0	0	Виконано
3.36.	Введення до навчальних планів підготовки вчителів інформатики спецкурсу «Безпека дітей в інформаційному просторі»	0	0	Виконано
3.37.	Розроблення навчального та науково-методичного забезпечення курсів підвищення кваліфікації керівних, педагогічних і науково-педагогічних кадрів, працівників методичних і психологічних служб системи освіти з питань національно-патріотичного виховання	0	0	Виконано
3.38.	Впровадження програми виховної роботи з учнями загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів «Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція»	0	0	Виконано
4. Військово-патріотичне виховання				
4.1.	Проведення обласного етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)	169,4	169,4	Виконано
4.2.	Проведення обласного фізкультурно-патріотичного фестивалю школярів «Козацький гарт»	145,2	0	Кошти не виділені.
4.3.	Проведення обласних спортивних ігор серед учнів професійно-технічних навчальних закладів «Козацька наснага»	29,0	0	Кошти не виділені.
4.4.	Проведення обласної військово-спортивної гри «Хортинг»	24,2	0	Кошти не виділені.
4.5.	Проведення обласної військово-спортивної гри «Заграва»	31,4	0	Кошти не виділені.
4.6.	Проведення обласних змагань з військово-спортивного багатоборства серед учнівської та студентської молоді	1,5	0	Кошти не виділені.
4.7.	Розроблення тематичних стендів для кабінетів	0	0	Виконується

	військової підготовки з урахуванням нових видів зброї			
4.8.	Активізація профорієнтаційної роботи серед старшокласників на подальшу службу в Збройних Силах України шляхом проведення конкурсів, вікторин, змагань тощо	0	0	Виконується
4.9.	Забезпечення зв'язку з військовими частинами (екскурсії до музеїв військових частин, спільні заходи патріотичного спрямування); активізація зв'язків і спільної профорієнтаційної діяльності шкіл, професійно-технічних закладів та військових ВНЗ	15,7	0	Виконується
4.10.	Залучення офіцерів військових частин, воїнів АТО до проведення навчальних занять із військової підготовки у навчальних закладах	0	0	Виконується
4.11.	Організація тренувальних зборів юнаків 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів на базі військових частин	0	0	Виконано
4.12.	Організація проведення методичного семінару військових керівників і вчителів фізичної культури, а також класних керівників, вихователів професійно-технічних навчальних закладів із питань військово-патріотичного виховання учнів	0	0	Виконано
4.13.	Розгляд можливості підготовки педагогів за інтегрованою спеціальністю «вчитель фізичної культури-вчитель предмету «Захист Вітчизни»	0	0	Виконується
4.14.	Організація шефства навчальних закладів над військовими частинами	0	0	Виконано
4.15.	Активізація руху волонтерської допомоги (акції, проекти) у навчальних закладах різних типів	0	0	Виконується
5. Взаємодія з громадськими організаціями				
5.1.	Організація та проведення конкурсу проектів з національно-патріотичного виховання	242,0	0	Кошти не виділені.
5.2.	Сприяння підтримці проектів та програм, розроблених громадськими організаціями, стосовно національно-патріотичного виховання	0	0	Виконується
5.3.	Проведення заходів з організаціями козацтва, учасниками бойових дій та ветеранами АТО	0	0	Виконується
5.4.	Створення літнього оздоровчого військово-патріотичного наметового табору «Захисник України»	157,3	0	Кошти не виділені.
5.5.	Організація та проведення історико-культурологічного квесту у пониззі Дніпро «Козацька слава»	57,4	57,4	Виконано
6. Формування національно-патріотичного світогляду				
6.1.	Спрямування діяльності музеїв при навчальних закладах на активізацію роботи з національно-патріотичного виховання	0	0	Виконано
6.2.	Систематичне висвітлення в засобах масової інформації заходів національно-патріотичного виховання	0	0	Виконується

6.3.	Організація циклу передач з національно-патріотичного виховання	0	0	Виконується
6.4.	Участь у Всеукраїнському місячнику шкільної бібліотеки «Виховуємо громадянина – патріота України»	0	0	Виконано
6.5.	Створення відкритої мережі освітніх ресурсів, присвячених національно-патріотичному вихованню дітей і молоді	0	0	Виконано
6.6.	Сприяння створенню військово-патріотичних ігрових медіа-програм	0	0	Виконується
6.7.	Організація та проведення серії вебінарів, присвячених методиці формування патріотичного виховання в ранньому, дошкільному, молодшому шкільному та підлітковому віці	0	0	Виконано
6.8.	Створення за участю учнів і студентів в соціальних мережах національно-патріотичних сторінок	0	0	Виконується
6.9.	Започаткування проведення обласного конкурсу «Вчитель року» в номінації «Захист Вітчизни»	0	0	Виконано
6.10.	Забезпечення організації перегляду та обговорення учнями і студентами вітчизняних художніх і документальних фільмів національно-патріотичного спрямування	0	0	Виконується
6.11.	Запровадження в Херсонському обласному центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування державних підприємств, установ і організацій спецкурсу «Наукове підґрунтя державної політики формування історичної пам'яті	0	0	Виконано
6.14.	Проведення обласної акції «Ігри патріотів Херсонщини»	18,1	18,1	Виконано.
6.15.	Проведення щорічного фестивалю виконавської майстерності «Поетичний камертон Ліни Костенко. Патріотичні лейтмотиви». Видання збірки за підсумками фестивалю	28,0	0,98	Виконано
6.16.	Створення постійно діючої експозиції в обласному краєзнавчому музеї «Герої АТО – герої Херсонщини» для проведення патріотичних заходів	62,9	0	Кошти не виділені.
6.17.	Організація та проведення обласного огляду-конкурсу на кращий стан національно-патріотичного виховання в навчальних закладах	7,8	0	Кошти не виділені.
7. Моніторинг роботи з національно-патріотичного виховання				
7.1.	Проведення депутатських слухань	0	0	-
7.2.	Проведення громадських слухань	0	0	-
7.3.	Інспектування органів управління освітою, навчальних закладів	0	0	-
7.4.	Організація та проведення нарад	0	0	Виконується
7.5.	Винесення на розгляд колегії управління освіти і науки обласної державної адміністрації питання про стан виконання Програми	0	0	Відсутня колегія

7.6.	Винесення на розгляд засідання колегії обласної державної адміністрації питання про стан виконання Програми	-	-	Виконується
------	---	---	---	-------------

Додаток 7

Відповідність пріоритетів регіональних конкурсів пріоритетам Державної цільової програми
“Молодь України”

Області	Пріоритети програми “Молодь України”						
	*Національно-патріотичне виховання дітей та молоді	Громадянська свідомість дітей та молоді	Здоровий й безпечний спосіб життя	Розвиток неформальної освіти	Створення умов працевлаштування молоді	Підтримка молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України та ВПО	Міжнародне молодіжне співробітництво
Волинська	x		x				x
Донецька	x		x		x	x	
Житомирська	*		x	x	x	x	
Закарпатська		x	x	x	x		
Івано-Франківська	x	x	x	x	x		x
Київська	*	x	x	x	x	x	
Кіровоградська			x	x	x		
Луганська	*	x	x		x	x	x
Львівська	x	x	x	x	x		x
Миколаївська		x	x	x	x		
Рівненська	x	x	x	x	x		
Сумська			x	x	x	x	
Тернопільська	x	x	x	x	x	x	
Херсонська	x		x				
Хмельницька	*		x		x		x
Чернівецька	x		x	x	x		
Чернігівська	*	x	x	x			

*Пріоритет виведений в окрему програму або проводиться окремим конкурсом

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

Додаткові пріоритети окремих регіональних конкурсів молодіжних ініціатив

Області	Додаткові пріоритети
Волинська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді, творчого розвитку особистості ▪ Подолання демографічної кризи та розвиток інституту сім'ї ▪ Проведення просвітницьких заходів щодо протидії торгівлі людьми та насилля у сім'ї. ▪ Гендерний розвиток – регіональний аспект
Донецька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Розвиток мережі молодіжних центрів Донецької області
Луганська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ «Молода людина Луганщини»
Рівненська (за результатами анонімного онлайн анкетування молоді Рівненської області)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Створення умов з метою працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді) (34,8 %) ▪ Популяризація та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді (16,3 %) ▪ Профілактика злочинності та насильства в молодіжному середовищі, інклюзія в молодіжній сфері, підвищення рівня правової освіти дітей та молоді (15,1 %) ▪ Набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти (розвиток неформальної освіти) (9,9 %) ▪ Виховання сімейних цінностей (6,1 %) ▪ Формування бережливого ставлення до навколишнього природного середовища. (5,2 %) ▪ Формування громадянської позиції, громадянська освіта, національно-патріотичне виховання, самовдосконалення та інтелектуальний розвиток молоді. (5,2%)
Херсонська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Формування демократичних цінностей та верховенства права у громадян регіону задля їх рівноправного включення до європейської і світової спільноти. ▪ Створення умов для інтелектуального самовдосконалення громадян, творчого розвитку особистості. ▪ Формування загальнолюдських цінностей, гуманного та відповідального ставлення до довкілля.
Хмельницька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді, творчого розвитку особистості
Чернівецька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Підтримка талановитої молоді
Чернігівська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Підтримка програм (проектів, заходів), спрямованих на здійснення репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді в області

Пріоритети конкурсної складової програми «Молодь Львівщини»

Пріоритетні завдання програми «Молодь Львівщини»	Пріоритети конкурсної складової програми «Молодь Львівщини»	Пріоритети конкурсної складової програми «Молодь України»
<ul style="list-style-type: none"> ▪ національно-патріотичне виховання молоді - сприяння діяльності громадських організацій та реалізації заходів і програм, спрямованих на національно-патріотичне виховання; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Формування громадянської позиції і національно-патріотичне виховання молоді
<ul style="list-style-type: none"> ▪ громадянськість – здійснення заходів, спрямованих на утвердження громадянської свідомості й активної громадянської позиції молоді; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Утвердження громадянської свідомості й активної громадянської позиції дітей та молоді 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ здоровий та безпечний спосіб життя – здійснення заходів, спрямованих на поширення серед молоді здорового та безпечного способу життя; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Поширення серед дітей та молоді здорового й безпечного способу життя 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Популяризація та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді
<ul style="list-style-type: none"> ▪ розвиток неформальної освіти – формування у процесі співпраці вітчизняних і міжнародних громадських об'єднань, органів державної влади та місцевого самоврядування цілісної системи неформальної освіти молоді задля сприяння громадському діалогу та створення додаткових умов для розвитку і самореалізації особистості; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Розвиток неформальної освіти 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Розвиток неформальної освіти
<ul style="list-style-type: none"> ▪ зайнятість молоді – створення умов та здійснення заходів, спрямованих на забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді у процесі співпраці вітчизняних і міжнародних громадських об'єднань, роботодавців, органів державної влади та місцевого самоврядування; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Створення умов з метою працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Створення умов з метою працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ партнерська підтримка молоді тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб – розробка програми та здійснення державних і громадських заходів, 	*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Забезпечення партнерської підтримки молоді, що проживає на тимчасово

спрямованих на інформаційну, консультативну, організаційну та іншу підтримку молоді тимчасово окупованих територій та з числа вимушених мігрантів;		окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб
<ul style="list-style-type: none"> інтеграція української молоді в європейське молодіжне співтовариство 	<ul style="list-style-type: none"> Сприяння інтеграції української молоді в європейське молодіжне співтовариство (Забезпечення міжнародного молодіжного співробітництва – із 2018 року) 	<ul style="list-style-type: none"> Забезпечення міжнародного молодіжного співробітництва

*Пріоритети відсутні

Додаток 9

Характерні пріоритети Конкурсів проектів сприяння розвитку громадянського суспільства в розрізі областей

Області	Пріоритети
Вінницька	<ul style="list-style-type: none"> розвиток інклюзивного середовища; допомога соціально незахищеним верствам населення; екологічна безпека;
Волинська	<ul style="list-style-type: none"> розвиток людського потенціалу (проекти гуманітарних напрямків: освіта, медицина, культура). популяризація здорового способу життя серед населення області. підвищення рівня туристичного потенціалу, формування позитивного іміджу краю. підвищення рівня інноваційної та інвестиційної спроможності підприємств та територій, стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу. популяризація енергозбереження та підтримка енергозберігаючих заходів. сприяння підвищенню розвитку волинського села, підтримка об'єднаних громад, розбудова мережі ЦНАПів, підвищення інвестиційної привабливості. підтримка екологічних проектів та розвиток мережі об'єктів природно-заповідного фонду України
Дніпропетровська	<ul style="list-style-type: none"> краєзнавча робота, охорона пам'яток історії та культури; допомога соціально незахищеним верствам населення; екологічна безпека; забезпечення захисту інформаційного простору; популяризація літератури та читання.
Житомирська	<ul style="list-style-type: none"> впровадження реформи децентралізації; спорт; інформаційні технології (IT); транспорт, сфера ЖКГ; екологія; розвиток та захист інформаційного простору області
Запорізька	<ul style="list-style-type: none"> інформаційно-просвітницька діяльність; краєзнавча робота; розвиток громадянського суспільства

Івано-Франківська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ вивчення громадської думки з питань оцінки діяльності органів влади та місцевого самоврядування, ▪ організація навчальних форумів, семінарів, лекцій для вирішення завдань регіональної політики, ▪ проведення інформаційних заходів, спрямованих на розвиток патріотичного і волонтерських рухів на території області, а також заходів, що пропагують ідею єдності та цілісності країни, ▪ організація заходів гуманітарної політики та політики національної пам'яті щодо визначення видатних подій, вшанування відомих діячів та історичних постатей, які зробили вагомий внесок в історію країни та області, ▪ підтримка інститутів громадянського суспільства. ▪ підтримка інститутів громадянського суспільства в реалізації проектів, які впроваджуються в області за кошти міжнародних та всеукраїнських донорських організацій
Київська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ формування позитивного іміджу захисника України. ▪ розроблення та поширення успішних моделей сприяння у працевлаштуванні учасників антитерористичної операції та запровадження ними власної справи. ▪ розроблення та поширення практичних моделей надання послуг з психологічної реабілітації учасникам антитерористичної операції
Кіровоградська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ пропаганда духовних цінностей українського народу, виховання в підростаючого покоління почуття патріотизму, любові до своєї Батьківщини; ▪ правовий всеобуч населення області; ▪ пропаганда здорового способу життя; ▪ підвищення якості освітніх послуг; ▪ надання соціальних послуг для вразливих верств громадян; ▪ сприяння розвитку громадянського суспільства в області; ▪ розвиток волонтерського руху
Луганська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ краєзнавча робота, охорона пам'яток історії та культури; ▪ допомога соціально незахищеним верствам населення; ▪ екологічна безпека; ▪ розвиток волонтерського руху та підтримка ветеранських організацій учасників бойових дій
Львівська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ соціально-економічний розвиток; ▪ культурно-просвітницька діяльність; ▪ аналітична діяльність та проведення соціологічних досліджень; ▪ протидія корупції
Одеська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ створення належних умов для інституційного розвитку інститутів громадянського суспільства; ▪ впровадження ефективних процедур участі громадськості у формуванні та реалізації державної, регіональної політики, вирішенні питань місцевого значення; ▪ стимулювання активної співпраці інститутів громадянського суспільства та органів публічної влади області на засадах партнерства щодо актуалізації та вирішення суспільно важливих проблем
Полтавська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ вивчення громадської думки з питань оцінки діяльності органів влади та місцевого самоврядування. ▪ інформування жителів області щодо здійснення реформ. ▪ громадянська освіта. Організація навчальних заходів для членів дорадчих органів при органах влади.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ створення інформаційного ресурсу/контенту, спрямованого на висвітлення суспільно-вагомих регіональних подій. ▪ підвищення рівня громадянської активності членів територіальних громад, забезпечення їх участі у реалізації державної політики на місцевому рівні. ▪ підвищення рівня екологічної обізнаності та проведення заходів з охорони довкілля. ▪ підтримка та розвиток творчих здібностей дітей та молоді. ▪ інклюзивна освіта. ▪ розвиток туристичної привабливості Полтавщини. ▪ популяризація літератури та читання, гуманітарної ролі книги
Рівненська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ забезпечення ефективних процедур участі громадськості під час формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення, зокрема, організації проведення публічних консультацій з громадськістю. ▪ стимулювання участі інститутів громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку області, зокрема, залучення інститутів громадянського суспільства до оцінки потреб громадян у соціальних та інших суспільно значущих послугах. ▪ створення сприятливих умов для міжсекторальної співпраці, зокрема, проведення просвітницьких заходів з питань взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами влади. ▪ підвищення спроможності інститутів громадянського суспільства на впровадження ініціатив самоорганізації громадян. ▪ сприяння встановленню максимальної відкритості, прозорості та підзвітності суспільству органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, запровадження громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, посилення впливу інститутів громадянського суспільства на прийняття управлінських рішень та їх реалізацію. ▪ створення сприятливих умов для формування та розвитку інститутів громадянського суспільства, зокрема реалізація заходів, спрямованих на підвищення громадянської освіти населення щодо можливості захисту своїх прав та вираження інтересів через різні форми демократії
Сумська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ участь громадськості під час формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення. ▪ залучення участі організацій громадянського суспільства до соціально-економічного розвитку області. ▪ підвищення громадянської освіти населення щодо можливості захисту своїх прав та вираження інтересів, у т.ч. через різні форми демократії участі. ▪ функціонування ресурсних центрів, центрів правової допомоги та інформаційної підтримки діяльності інститутів громадянського суспільства; ▪ проведення інформаційно-просвітницьких заходів з популяризації боротьби за здобуття української державності
Херсонська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ реалізація інститутами громадянського суспільства соціальних програм і проєктів, спрямованих на вирішення завдань регіональної політики та розвиток ГС ▪ соціально-економічний розвиток; ▪ культурно-просвітницька діяльність; ▪ аналітична діяльність та проведення соціологічних досліджень; ▪ запобігання корупції;
Чернівецька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ культурно-просвітницьку діяльність, у тому числі краєзнавчу;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ аналітичну діяльність та проведення соціологічних досліджень; ▪ активізацію громадської участі та протидію корупції.
Черкаська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ підтримка творчо обдарованих дітей та молоді. ▪ підтримка заходів розвитку сучасної індустрії дозвілля, сільського туризму, збереження та популяризація народного аматорського мистецтва. ▪ надання комплексу послуг з психо-соціальної адаптації, профорієнтації, юридичних консультацій, реалізація тренінгових та освітніх програм, ▪ профілактика конфліктних ситуацій в родині, підвищення/зміна кваліфікацій, працевлаштування/відкриття власної справи ветеранам, учасникам та членам сімей загиблих (померлих) АТО/ООС. ▪ популяризація екологічного та енергоефективного способу проживання та господарювання, покращення стану об'єктів природно-заповідного фонду, ▪ збільшення ландшафтного та біологічного різноманіття. ▪ підвищення рівня громадянської активності членів територіальних громад, етнічних спільнот в області, забезпечення їх участі у реалізації державної політики на місцевому рівні
Чернігівська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ вивчення громадської думки з питань оцінки діяльності органів влади та місцевого самоврядування. ▪ організація процесу інформування жителів області щодо здійснення реформ. ▪ організація навчальних форумів, семінарів, лекцій, для громадських рад при районних державних адміністраціях, виконавчих комітетах міських рад та їх структурних підрозділах. ▪ забезпечення захисту інформаційного простору Чернігівської області. ▪ популяризація літератури та читання, гуманітарної ролі книги

Додаток 10

Пріоритети конкурсів проєктів з національно-патріотичного виховання в розрізі областей

Області	Пріоритети із конкурсною складовою
Вінницька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями в напрямі національно-патріотичного виховання
Донецька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Громадянськість і патріотизм – здійснення заходів, спрямованих на утвердження патріотизму, громадянської свідомості й активної громадянської позиції молоді
Житомирська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді
Закарпатська*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Формування ціннісних орієнтирів та утвердження національно патріотичної свідомості дітей та молоді. ▪ Популяризація національної духовно-культурної спадщини. ▪ Підвищення рівня знань про видатних особистостей українського державотворення та героїв боротьби українського народу за незалежність і територіальну цілісність України. ▪ Збільшення чисельності членів громадських об'єднань, діяльність яких спрямована на національно-патріотичне виховання дітей та молоді. ▪ Збільшення чисельності молоді, що готова до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Івано-Франківська*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Проведення науково-пізнавальних, культурно-просвітницьких заходів, спрямованих на формування національної самосвідомості та утвердження українських народних традицій ▪ Організація та проведення таборів, експедицій, походів, спрямованих на національно-патріотичне виховання дітей та молоді
Київська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Військово-патріотичне виховання – здійснення заходів, спрямованих на допризовну підготовку молоді, підвищення престижу військової служби, підвищення готовності молоді до територіальної оборони, удосконалення системи військово-патріотичного виховання. ▪ Формування ціннісних орієнтирів молоді. Духовно-моральне виховання – здійснення заходів, спрямованих на формування ціннісних орієнтирів молоді, створення умов для творчого і духовного розвитку молоді, її інтелектуального самовдосконалення, формування патріотичної свідомості молоді, популяризації української культури, мови і народних традицій ▪ Формування громадянської свідомості молоді – проведення заходів неформальної освіти, спрямованих на підвищення рівня громадянської освіти, свідомості дітей та молоді, формування відповідної системи цінностей, метою яких є виховання відповідального, чесного, порядного, національно орієнтованого громадянина-патріота України ▪ Збереження історичної пам'яті – проведення заходів спрямованих на відновлення й відкриття закритих сторінок історії України та видатних особистостей українського державотворення, відновлення та виховання історичної пам'яті; популяризацію, привернення уваги, відзначенню видатних державних дат, подій пов'язаних зі становленням української державності та виборюванням незалежності
Кіровоградська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді
Луганська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді
Львівська*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді
Миколаївська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Військово-патріотичне виховання дітей та молоді
Полтавська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді
Сумська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді
Тернопільська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді
Харківська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді
Херсонська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Військово-патріотичне виховання – здійснення заходів, спрямованих на допризовну підготовку молоді, підвищення престижу військової служби, підвищення готовності молоді до територіальної оборони, удосконалення системи військово-патріотичного виховання. ▪ Формування ціннісних орієнтирів молоді. Духовно-моральне виховання – здійснення заходів, спрямованих на формування ціннісних орієнтирів молоді, створення умов для творчого і духовного розвитку молоді, її інтелектуального самовдосконалення, формування патріотичної свідомості молоді, популяризації української культури, мови і народних традицій

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Формування громадянської свідомості молоді – проведення заходів неформальної освіти, спрямованих на підвищення рівня громадянської освіти, свідомості дітей та молоді, формування відповідної системи цінностей, метою яких є виховання відповідального, чесного, порядного, національно орієнтованого громадянина-патріота України ▪ Збереження історичної пам'яті – проведення заходів спрямованих на відновлення й відкриття закритих сторінок історії України та видатних особистостей українського державотворення, відновлення та виховання історичної пам'яті; популяризацію, привернення уваги, відзначенню видатних державних дат, подій пов'язаних зі становленням української державності та виборюванням незалежності
Хмельницька	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді
Чернівецька*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Відродження національно-патріотичного виховання молоді
Черкаська**	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Метою проведення Конкурсу є формування екологічних цінностей, сприяння духовному зростанню, становленню нових ідеалів і орієнтирів дітей та молоді області, національно-патріотичному вихованню у взаємодії з природою рідного краю
Чернігівська	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національно-патріотичне виховання дітей та молоді

*Конкурси проводяться в рамках обласних цільових програм "Молодь"

** В рамках обласного екологічного конкурсу „Україна в стилі ЕКО“

Додаток 11

Питання молодіжної політики в пріоритетах Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року:

- підвищення рівня привабливості проживання в сільській місцевості, виконання програми державної підтримки молодих працівників, залучених до роботи в сільських населених пунктах;
- підвищення якості освіти сільської молоді;
- підвищення рівня зайнятості населення, у тому числі молоді;
- створення належних умов праці медичних працівників у сільській місцевості (насамперед молодих спеціалістів), забезпечення їх земельними ділянками, житлом, установами місцевих надбавок до заробітної плати та здійснення інших стимулюючих заходів;
- виконання програм будівництва (придбання) доступного житла та забезпечення молоді житлом;
- проведення практичної соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю, які опинились у складних життєвих обставинах.

Питання молодіжної політики в пріоритетах проекту Державної стратегії регіонального розвитку до 2027 року:

- заохочення молоді до активної діяльності, розроблення інноваційних продуктів і започаткування бізнесу у сфері туризму та курортів за результатами проведення конкурсів на регіональному рівні;
- формування української громадянської (національної) ідентичності, готовності громадян, особливо дітей та молоді, брати відповідальність за долю нації і держави, та мати широкі можливості для успішної самореалізації в Україні;

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

- формування місії позашкільної освіти як розвитку здібностей дітей та молоді у сфері освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, технічної та іншої творчості, здобуття ними первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої самореалізації та/або професійної діяльності;
- розвиток підприємницької ініціативи серед молоді, яка сприятиме упередженню безробіття в молодіжному середовищі, а також соціальної напруги в регіоні;
- розвиток мережі фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд, збільшення асигнувань на розвиток фізичної культури і спорту, зокрема мережі закладів дитячо-юнацького та резервного спорту, з метою покращення умов для організації фізкультурно-спортивної діяльності та збільшення кількості залучених до занять спортом, не лише дітей та молоді, а й інших верств населення.

Додаток 12

Перелік завдань молодіжної політики у Стратегіях розвитку Львівщини

Стратегія Львівщини до 2015 року

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1: ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬ – РЕГІОН СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО Й ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО РОЗВИТКУ

Операційна ціль 1.4. Розвиток людського та соціального потенціалу

Завдання:

- Здійснювати правовий та соціальний захист молодих громадян, перш за все осіб, які не досягли 18 років, з метою створення необхідних стартових можливостей для їх повноцінного соціального становлення та розвитку.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3: ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬ – РЕГІОН ВИСОКООСВІЧЕНИХ ЛЮДЕЙ, ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ТЕХНОЛОГІЧНО РОЗВИНУТИХ ПІДПРИЄМСТВ

Операційна ціль 3.1. Розвиток системи освіти відповідно до вимог економіки знань

Завдання:

- Розвивати стипендіальні програми підтримки молоді.
- Сприяти розвитку регіональної системи удосконалення особистості, що включає процеси освіти, пошук і підтримку лідерів та талановитої молоді.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4: ЛЬВІВЩИНА – РЕГІОН ЧИСТОГО ТА ПРИВАБЛИВОГО НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА, КУЛЬТУРИ, ТУРИЗМУ

І РЕКРЕАЦІЇ

Операційна ціль 4.2. Підтримка сучасного і традиційного мистецтва на Львівщині, її культурного потенціалу та багато-національних традицій

Завдання:

- Підтримувати молодь у самореалізації її творчих можливостей та ініціатив, широко залучати юнаків і дівчат до активної участі в національно-культурному відродженні українського народу, формуванні свідомості, збереженні традицій та національно-етнічних особливостей.

Стратегія Львівщини до 2020 року

Стратегічна ціль 1: КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА

Операційна ціль 1.1. Інвестиції та бізнес

Завдання 1.1.3. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва

Сфери реалізації проектів – Підтримка розвитку жіночих і молодіжних підприємницьких ініціатив, а також ініціатив осіб з особливими потребами (інвалідів).

Операційна ціль 1.3. Наука та інновації

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

Завдання 1.3.5. Підтримка кращих наукових шкіл та дослідницьких колективів
Сфери реалізації проектів - Створення інноваційних наукових лабораторій для молоді

Стратегічна ціль 2: ЯКІСТЬ ЖИТТЯ

Операційна ціль 2.3: Розвиток особистості

Завдання 2.3.1. Підвищення якості освітніх послуг

Сфери реалізації проектів - Покращення роботи з талановитою учнівською та студентською молоддю з метою запобігання її відтоку на навчання та працевлаштування за кордон.

Завдання 2.3.4. Підтримка інституцій громадянського суспільства

Сфери реалізації проектів -

- Подальше становлення громадянського суспільства.
- Налагодження співпраці органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства для задоволення потреб розвитку області.

Стратегічна ціль 3: ВІДКРИТІ КОРДОНИ

Операційна ціль 3.1. Міжнародне співробітництво

Завдання 3.1.1. Використання можливостей міжнародної технічної допомоги

Сфери реалізації проектів - Розвиток громадянського суспільства регіону

Завдання 3.1.5. Підтримка центрів та розвиток мережі комунікацій з українською діаспорою

Сфери реалізації проектів - Спільні заходи для української молоді за кордоном.

Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років

Соціально-економічний аналіз

Молодіжна політика

Активними суб'єктами реалізації молодіжної політики у Львівській області є молодіжні громадські організації; організації, які працюють з молоддю; органи влади та соціальні інституції. Діяльність органів влади спрямована на всебічний розвиток молоді та підтримку молодіжних ініціатив. З метою створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації молоді у Львівській області діє обласна програма «Молодь Львівщини» на 2016-2020 роки».

Щорічно у межах програми реалізовується понад 60 обласних проектів до яких залучено понад 30 громадських організацій області. Окрім цього, Програмою передбачено конкурс проектів для інститутів громадянського суспільства. Переможцями щорічно стають понад 30 громадських організацій, які реалізують більше 40 молодіжних проектів. У порівнянні з 2016 роком зросло число громадських організацій, які залучені до реалізації обласних молодіжних проектів – налагоджено співпрацю із 76 громадськими об'єднаннями. Загальне охоплення проектною діяльністю молоді сягає до 30 000 осіб.

З метою активізації молодіжної роботи в районах області з 2017 року розпочато системні заходи серед шкільної молоді у сфері неформальної освіти та профорієнтаційні екскурсії. За цей період на Львівщині відбулося понад 3000 заходів неформальної освіти (семинарів, тренінгів, лекцій), участь у яких взяло близько 140 000 молодих людей та понад 2000 профорієнтаційних екскурсій, учасниками яких стали понад 50 000 осіб.

В області спільно із громадськими організаціями реалізуються проекти: «Обласний молодіжний проєкт «Ідея змінює країну» - цикл тренінгів щодо генерування ідей та створення проєктів для учнів 9-11 класів Львівської області, «Молодіжний фестиваль «Зашків» - патріотичний фестиваль, «День молоді Львівщини», «Реалізуй себе у владі», який передбачає залучення молоді до стажування в структурних підрозділах облдержадміністрації.

В області діють 8 молодіжних просторів та ще 12 молодіжних кімнат і хабів, які перебувають на стадії становлення класичних центрів. Також проводиться системна робота над навчанням та залученням до координації волонтерських груп молоді. Цього року у Львівському обласному

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

молодіжному центрі було запущено навчання для волонтерів, яким цікаво реалізувати себе у ролі молодіжних тренерів. Таким чином, було сформовано пул тренерів, які отримали не тільки теоретичні знання, але й змогли одержати практичний досвід, проводячи тренінги у містах та селах Львівської області в рамках проекту з розвитку неформальної освіти «#He_формат». Молодіжний центр став відомішим серед молоді не тільки Львівщини, але й інших регіонів. Зокрема, центр часто відвідують делегації з інших областей та країн з метою обміну досвідом. Діють міжнародні програми, серед яких: Участь молоді 50/50 – за підтримки Ради Європи, Можливості в дії – за підтримки USAID, міжнародні візити TripsforAction та ActiveYouthTrips (4 поїздки, 18 міжнародних організацій та установ). Окрім цього, активізовано напрям міжнародного співробітництва через співпрацю із Радою Європи, Unisef, Erasmus, Корпус Миру, Американські Ради, Європейський молодіжний центр Будапешту та Страсбургу, Центр молоді у Кракові, Європейську місію ООН, Консультативною місією Європейського Союзу в Україні, CentrumMłodzieżyim. dr. H. Jordana, Українсько-польська фундація U-work, Польсько-українські студії, BritishCouncil.

Загалом, перспективи молодіжної політики вбачаємо у розширенні створення мережі молодіжних центрів/платформ/хабів на місцевому рівні, розробці та реалізації проектів для молоді та проведенні різних міжнародних заходів із залученням іноземних партнерів.

Оперативна ціль: Стимулювання інноваційних видів економічної діяльності з високою доданою вартістю

Завдання. Підтримка креативних індустрій

Сфери реалізації проектів:

- підтримка створення креативних хабів, бізнес-акселераторів, творчих просторів і платформ, бізнес-інкубаторів, громадських просторів, освітніх і креативних кластерів (у сфері IT та програмування; творчості, мистецтва та розваг; виробництва аудіо, відео продукції та рекламних матеріалів; надання інформаційних послуг; виробництва ювелірних виробів, біжутерії та подібних виробів);
- створення Фенш-Інкубатора (Креативної зони) для взаємодії учасників текстильної та модної індустрії.

Завдання. Наближення системи підготовки кадрів у відповідність до потреб економіки регіону

Сфери реалізації проектів:

- проведення на регулярній основі моніторингу потреб локальних підприємств у робітничих кадрах;
- налагодження платформи співпраці бізнесу та закладів профтехосвіти у сфері надання освітніх послуг з метою набуття конкурентоспроможних навичок та знань, що високо затребувані роботодавцями;
- оптимізація мережі закладів професійної освіти і приведення їх освітніх програм у відповідність до потреб економіки регіону

Оперативна ціль: Стимулювання інноваційних видів економічної діяльності з високою доданою вартістю

Завдання. Сприяння розвитку малого та середнього бізнесу

Сфери реалізації проектів:

- залучення на конкурсних засадах до процесів підтримки малого і середнього бізнесу інституцій підтримки підприємництва – центрів підтримки бізнесу, бізнес-інкубаторів, агенцій регіонального розвитку, мережі інформаційно-консультаційних та інших об'єктів інфраструктури

Оперативна ціль: Інклюзивне суспільство

Завдання. Підтримка громадських ініціатив в соціальній сфері

Сфери реалізації проектів:

- проведення конкурсу мікропроектів на умовах співфінансування для недержавних громадських організацій;
- закупівля соціальних послуг через соціальне замовлення;

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

- проведення заходів (вшанування пам'ятних днів, відзначення святкових дат, участь в проєктах, проведення форумів, тренінгів та навчань) із залученням громадського сектору;
- розвиток соціального підприємництва

Оперативна ціль: Освічені громади

Завдання. Молодіжна політика

Сфери реалізації проєктів:

- сприяння патріотичному вихованню, професійному становленню дітей та молоді;
- розвиток і системна робота з обдарованою і талановитою молоддю;
- розвиток мережі молодіжних центрів та просторів європейського зразка;
- створення центрів профорієнтації для сільської учнівської молоді;
- розвиток мережі закладів культури, зокрема у сільській місцевості.

Додаток 13

Перелік проєктів до Планів заходів у Стратегіях розвитку Львівщини

Стратегія Львівщини до 2020 року

План заходів на 2017-2018 роки

Номер і назва завдання:	1.1.3. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва		
Назва проєкту:	5. Бізнес платформа «Бізнес – ініціатива – Праця»		
Цілі проєкту:	Підвищення конкурентоспроможності випускників навчальних закладів на ринку праці. Підтримка та розвиток молодіжних ініціатив. Формування молодіжного підприємницького потенціалу Львівщини.		
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Учасниками проєкту буде 5000 осіб в т. ч. учні – старшокласники, студенти, молодь віком до 35 років, ВПО і АТО, одним із пріоритетів буде – участь в проєкті всіх членів родини		
Очікувані результати:	Створено бізнес платформу центру «Бізнес – Ініціатива – Праця» Створено інформаційно-консультаційний пункт платформи Сформована група експертів – консультантів для консультаційного пункту Створено сайт платформи Навчено 30 молодих тренерів для роботи в районах Проведено 8 конкурсів бізнес планів для студентів, працюючої молоді Впроваджено 100 бізнес ідей в т. ч в сільській місцевості Працевлаштовано 500 молодих випускників		
Орієнтовна вартість проєкту, тис. грн.	2017	2018	Разом
	240,00	250,00	490,00

Номер і назва завдання:	2.3.1. Підвищення якості освітніх послуг
Назва проєкту:	52. Розвиток підприємницької освіти та профорієнтація для молоді
Цілі проєкту:	<p>Мета: формування підприємницьких якостей у молоді за допомогою інноваційних навчальних методів.</p> <p>Завдання: розвивати та підтримувати інноваційні форми профорієнтації та плекання підприємництва в навчальних закладах – молодіжні клуби підприємництва, навчальні підприємства, молодіжні бізнес-інкубатори тощо.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Підготувати педагогів для плекання підприємницьких компетентностей серед молоді на уроках і в позаурочний час. ▪ Організувати конкурси проєктів із профорієнтації та розвитку

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

	молодіжного підприємництва		
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	46 тис. осіб станом на 1 січня 2017 року		
Очікувані результати:	<p>Кількісні показники:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 50 молодіжних клубів підприємництва; – 50 навчальних підприємств; – щорічні конкурси проектів із профорієнтації та розвитку молодіжного підприємництва; – 50 підготованих керівників молодіжних клубів підприємництва; – 3000 учителів/викладачів, готових до інтегрування підприємницької компоненти у навчальні дисципліни. <p>Якісні показники:</p> <ul style="list-style-type: none"> – готовність молоді до створення підприємницьких проектів, їх ініціювання та реалізації; – самозайнятність осіб після закінчення навчальних закладів; – готовність до навчання впродовж життя та зміни професійних зацікавлень 		
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2017	2018	Разом
	1500	2000	3500

Номер і назва завдання:	2.3.2. Формування здорового способу життя та розвиток сфери охорони здоров'я
Назва проекту:	62. Формування прихильності молоді до здорового способу життя у освітньому просторі Львівщини
Цілі проекту:	Популяризація здорового способу життя (ЗСЖ), підвищення фізичної активності населення через мережу освітніх закладів сприяння здоров'ю (ОЗСЗ)
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	2 537,8 тис. осіб станом на 1 січня 2017 року
Очікувані результати:	<p>Короткотривалі наслідки реалізації проекту</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 15 % зростання кількості ОЗСЗ у Львівській області ▪ 150 підготованих керівників ОЗСЗ та 300 підготованих педагогів до реалізації інноваційних підходів до формування ЗСЖ ▪ 25% ОЗСЗ поліпшено умови (тренінгові кабінети, спортивні майданчики та інвентар, центри здоров'я) ▪ проведення 1000 щорічних обстежень старшокласників (500), студентів ПТУ (500), пов'язаних із спортивною активністю та якістю та способом життя молоді ▪ створення 5 мобільних лабораторій для обстежень ▪ створення динамічної бази даних «Якість та спосіб життя молоді», розміщеної на електронній платформі з постійним оновленням (інтерактивні он-лайн послуги з питань ЗСЖ) <p>Перспективні наслідки реалізації проекту</p> <p>Інвестиції, заходи та інновації проведені в рамках проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ створять міцний ґрунт для формування ЗСЖ молоді, наукового обґрунтування рекомендацій з урахуванням місцевих особливостей, чим забезпечать внесок у зниження рівня ризику розвитку

	захворювань і смертності у Львівській області		
	<ul style="list-style-type: none"> зросте рівень обізнаності мешканців області у питаннях збереження здоров'я через залучення до спільної мотиваційної та інформаційної діяльності навчальних закладів ШСЗ 		
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2017	2018	Разом
	2 000	2 000	4 000

Номер і назва завдання:	4.2.2. Оптимізація та розвиток соціальної інфраструктури у сільській місцевості		
Назва проекту:	20. Покращення фізичного виховання молоді, шляхом модернізації спортзалів в сільських школах області		
Цілі проекту:	Модернізація спортзалів для занять школярів та молоді		
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Населення області		
Очікувані результати:	Школярі та молодь матимуть місце для проведення вільного часу. Покращиться їх здоров'я, більше молодих людей будуть придатні для служби в ВСУ. Зменшиться кількість правопорушень серед молоді. Зміцниться матеріально-технічний стан закладів освіти		
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2017	2018	Разом
	3700,0	1000,0	4700,0

Номер і назва завдання	5.3.3. Підтримка діяльності асоціацій та агенцій в сфері туристичної індустрії		
Назва проекту:	31. Розвиток мережі молодіжних туристичних клубів «Подорожній»		
Цілі проекту:	<ul style="list-style-type: none"> - популяризація хостел руху; - розвиток туристичної інфраструктури та мережі хостелів в районах області; - залучення молоді до розробки нових туристичних продуктів; - проведення молодіжних туристичних фестивалів 		
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	12 000 осіб в т. ч. молодь, місцеві бізнес структури та фермерські господарства		
Очікувані результати:	<ul style="list-style-type: none"> - Створено мережу туристичних клубів «Подорожній». - Започатковано роботу хостелів в районах області. - Підготовлені методичні матеріали «організація роботи хостелу». - Навчено 50 менеджерів для роботи в мережі хостел асоціації. - Підготовлено технологічні карти проведення молодіжних турів. - Створено інформаційну інтерактивну карту туристичних молодіжних маршрутів. - Поширено інформацію про туристичні атракції районів. - Проведено 10 молодіжних туристичних фестивалів. - Розроблено нові туристичні маршрути і послуги 		
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2017	2018	Разом
	200,00	200,00	400,00

Номер і назва завдання:	5.3.4. Маркетинг туристично-рекреаційних продуктів		
Назва проекту:	36. Військово-патріотичний табір «Я захисник Вітчизни»		
Цілі проекту:	Проект створює умови для прояву громадянськості та патріотизму,		

	дозволяє підвищити рівень патріотизму, створює належні умови для гідного виконання суспільного, державного, військового обов'язку, допомагає згуртувати громадськість. Проект дає унікальні знання, вміння та навички, які сприятимуть у подальшому житті молоді, забезпечать відповідний рівень усвідомленості, відповідальності за власне життя та життя своєї країни, підвищують рівень популярності служіння в лавах Збройних сил України, надають можливість долучитися до активної громадської роботи та ведення здорового способу життя шляхом залучення в якості волонтерів до участі у роботі громадських організацій, які займаються з молоддю		
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	100 осіб молоді віком 18-25 років Львівщини		
Очікувані результати:	<ul style="list-style-type: none"> - залучено до оздоровчого військово-патріотичного наметового табору 100 осіб; - створено умови для ведення здорового способу життя шляхом організації раціонального рухового режиму; - проведено культурно мистецькі заходи (6), тематичні екскурсії (6), спортивні змагання (18), тематичні лекції (18), тренінги (10), спрямовані на виховання потреби в культурному, духовному та фізичному самовдосконаленні.-Здійснено підготовку молоді до захисту Батьківщини шляхом проведення військово-патріотичних тренувань (20); - здійснено набуття молоддю навичок військово-прикладних видів спорту (військово-спортивне багатоборство; подолання смуг перешкод, марші-кидки; спортивне орієнтування, стрільба, метання гранат); - виховано у молоді стійкі переконання, щодо необхідності служіння Батьківщині, та її захисту; - надано знання про історію України та Галичини; - забезпечено тривалий соціальний ефект від проведення даного Проекту і проведення подібних таборів щорічно 		
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2017	2018	Разом
	100000	-	100000

План заходів на 2019-2020 роки

Номер і назва завдання:	1.1.3. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва
Назва проекту:	1.9. Мережа ФабЛабів Львівщини
Цілі проекту:	Створити мережу ФабЛабів в 4 районах області та м. Львові для комерціалізації бізнес-ідей та соціальних ініціатив, де відбуваються дискусії, навчання, майстер класи, творення, обговорення, виготовлення прототипів та виведення їх на ринок.
Очікувані результати:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Створено 4 ФабЛаби в м. Львові та по одному в м. Новояворівськ, м. Миколаїв, м. Пустомити та м. Жовква на базі вищих навчальних закладів, профтехучилищ, спеціалізованих шкіл, ліцеїв. 2. Підготовлено команди науковців, фахівців, експертів, консультантів, практиків, які мають знання, практичні навички, досвід для роботи у ФабЛабівській мережі і навчанні молоді.

	3. Проведено тематичні заходи, тренінги та навчальні семінари, майстер класи та надано консультації відповідної тематики, дотичної до комерціалізації ідей. 4. Створено моделі формування соціальних підприємств на базі навчальних закладів. 5. Сформовано мережі молодіжних наукомістких малих підприємств.		
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2019 рік 3480	2020 рік 5800	Разом 9280

Назва проекту:	1.10. Бізнес платформа «Бізнес – ініціатива – Праця»		
Цілі проекту:	Формування молодіжного підприємницького потенціалу Львівщини		
Очікувані результати:	- Створено бізнес платформу центру «Бізнес – Ініціатива – Праця», - Працює постійно діючий інформаційно-консультаційний пункт платформи, - Сформована група експертів – консультантів для консультаційного пункту, - Створено сайт платформи.		
Показники успішності проекту:	Навчено 30 молодих тренерів для роботи в районах Впроваджено 100 бізнес-ідей в т. ч в сільській місцевості Працевлаштовано 500 молодих випускників в сільській місцевості.		
Період здійснення:	2019-2020 роки		
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2019 рік 2 000	2020 рік 2 000	Разом 4000

Номер і назва завдання:	2.3.4. Підтримка інституцій громадянського суспільства		
Назва проекту:	2.33. Розвиток громадянського суспільства		
Цілі проекту:	Створення сприятливих умов для розвитку громадських організацій Львівщини. Налагодження ефективної взаємодії громадськості з органами влади. Створення сприятливих умов для навчання представників інститутів громадянського суспільства, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Популяризація громадської діяльності та підтримка проектної діяльності громадських організацій Розвиток соціально-економічної, культурно-просвітницької, аналітичної діяльності інститутів громадянського суспільства. Побудова спільного громадянського простору, можливість налагодження контактів та партнерства. Об'єднання активної громадськості Львівщини.		
Очікувані результати:	Підвищення рівня обізнаності громадськості. Проведення нових масштабних заходів для розвитку громадянського суспільства в Львівській області. Підвищення якості реалізації діяльності громадських об'єднань на місцях. Налагодження ефективної співпраці органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства для задоволення потреб області. Обмін досвідом, практиками та ідеями.		
Орієнтовна вартість проекту	2019 рік 770,0	2020 рік 875,0	Разом 1 645,0

Номер і назва завдання:	3.1.1. Використання можливостей міжнародної технічної допомоги		
Назва проекту:	2.54.«Активізація Центрів Роботи з Молоддю в Місці Пястовому та у Сколе – культурна й історична спадщина Жешівського та Львівського регіонів як основа освітніх цінностей Отця Броніслава Маркевича»		
Цілі проекту:	Проект спрямований на покращення використання культурного потенціалу та історичної спадщини прикордонних районів та освіти молоді.		
Очікувані результати:	Налагодження міжрегіональної та муніципальної співпраці між євро регіонами. Активізація роботи з молоддю. Збільшення рівня зацікавленості молоді культурною спадщиною.		
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2019 рік	2020 рік	Разом
	42376,5	42376,5	84753,109

СТРАТЕГІЯ розвитку Львівської області на період 2021-2027 років

План заходів на 2021-2023 роки

У плані заходів на 2021-2023 роки на виконання нової Стратегії Львівщини до 2027 року можна виділити низку проектів, які опосередковано можна віднести до молодіжної сфери, зокрема:

- Створення фешн-інкубатора (креативної зони)
- Школа мікробізнесу і самозайнятості
- Модернізація професійно-технічної освіти з впровадженням елементів дуальної форми навчання
- Створення та розвиток інноваційних парків, технологічних лабораторій, бізнес-інкубаторів
- Інформаційне забезпечення регіональної інноваційної системи
- Залучення інститутів громадянського суспільства до надання соціальних послуг
- *Львівщина – молодіжний хаб України*
- Збереження самобутності та розвиток культури Львівщини в сучасних умовах шляхом реалізації культурно-просвітницьких проектів
- Міжнародний комунікаційний бізнес центр
- Розвиток туристичної інфраструктури
- Туристична павутина Турківщини

Більшість з цих проектів опосередковано включають молодь як учасника соціально-економічного розвитку області, однак, один проект прямо націлений на молодіжну аудиторію:

Назва проекту	Львівщина – молодіжний хаб України
Мета та завдання проекту	Підвищення економічної та громадської активності молоді Львівщини завдяки розвитку ефективної системи неформальної освіти, профорієнтації, національно-патріотичному вихованню та якійсній мережі вільних молодіжних просторів.
Цільові групи проекту та кінцеві бенефіціари проекту	740 434 осіб віком 14-35 років
Очікувані результати від реалізації проекту	- залучення молоді до громадського життя у районах області; - підвищення якості молодіжних ініціатив на Львівщині; - створення понад 40 вільних молодіжних просторів на Львівщині; - створення можливостей участі молоді у громадському житті через діяльність громадських організацій, учнівських парламентах, тощо;

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019

Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн.:	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Усього
державний бюджет	3000,0	3500,0	4000,0	10500,0
місцевий бюджет	2900,0	3200,0	3500,0	9600,0
Разом	5900,0	6700,0	7500,0	20100,0

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ
громадська організація

www.dialog.lviv.ua
dialog@dialog.lviv.ua
просп. Чорновола, 4, Львів, 79019